Nybyggerne i Lille Vildmose

1952 til 1959

Birthe Frederiksen 2014

Nybyggerne

I Lille Vildmose

1952 til 1959

Alle med store håb og ønsker, om at tæmme

den århundrede gamle mose

Under fuglesang og store vidder.

Og hvad så herefter ?

Et udsnit.
Fra opdyrkningen og bebyggelsen af
Lille Vildmose
I årene 1953 til og med 1959

I selve mosen blev der bygget 24 nye ejendomme

Møllesøvej og Birkesøvej.

Ejendommenes placering blev foretaget ved lodtrækning.

Langs Kystvejen blev der også i disse år bygget 4 nye ejendomme og de eksisterende fik lagt mosejord til deres. Dem har jeg ikke med. endnu

Det er lykkedes mig at få en del billeder og fortælling men håber stadig at få flere

Birthe Frederiksen Mygdalsvej 1 9293 Kongerslev
Tidligere "Finnstrupgård" Birkesøvej 3
Tf 98331043 Mail: mosekonen@nrdc.dk

Materialet må ikke gengives uden tilladelse

Bag i hæftet flere indkommende oplysninger om udstykningen.
Og historier fra Mosen.
Om brandene i mosen og gamle historier

Avisudklip Aarhus Stiftstiende Søndag 7 Oktober 1956

Nybyggerby er skudt op midt i Lille Vildmose

Over halvdelen af landets største højmose er dyrket op, mens resten ligger som vildtreservat

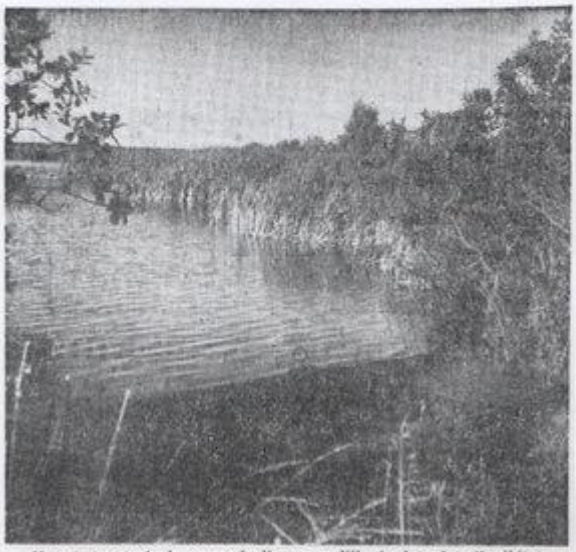

Midt i det dyrkede område ligger en lille fredet plet til vildtet.

I DISSE DAGE for 20 aar siden begyndte inspektør *Johs. Knudsen* fra Vildmosetilsynet at foretage de første opmaalinger af Lille Vildmose. Staten havde paa det tidspunkt købt 3200 hektar eller noget over halvdelen af det område, der er landets største højmose.

I dag ligger der en hel nybyggerby midt inde i mosen i det område, der kaldes Møllesøen.

Her laa indtil for et par hundrede aar siden en stor sø, som blev afvandet og tørlagt. Byen, der ligger i den sydlige del af Mou kommune, har ingen navn. Beboerne kaldes „dem fra mosen" eller „dem fra Møllesøen".

Endnu plads til 50 brug

De første 12—14 aar, efter at staten havde overtaget arealet, gik med kultiveringen af mosen. Fra 1950 begyndte udstykningen, og siden er der bygget 36 ejendomme. Kommunens befolkning er derved øget med 150, men der er endnu plads til 50 husmandsbrug. En etape i udstykningen er naaet i aar, da de sidste fire brug blev bygget i Møllesøen.

Man regner med, at der stadig skal bygges fire—fem nye brug i mosen om aaret. Der er investeret meget arbejde og mange penge i Lille Vildmose, men ingen er i

over 20 aars arbejde i Lille Vildmose, bliver resultatet:

— Foruden den jord, der er lejet ud og benyttet til udstykninger, er der 765 hektar med græs. Saa sent som i forsommeren blev 100 hektar saaet til med kløver, og allerede for et par dage siden kunne de første kreaturer lukkes ind i fennerne. Som regel skal græsmarkerne ligge et par aar, inden de pløjes og dyrkes. Tilbage er der 400 hektar, som er drænet og moerglet og nu skal fræses. I løbet af et par aar er dette græsklædt.

Kirke og vandværk

Alle problemer er ikke løst med udstykningen. Naar indbyggertallet stadig øges, opstaar nye vanskeligheder, I øjeblikket klarer vandværket i Dokkedal forsyningen af vand til omraadet, men ledningsnettet er overbelastet, og det undersøges nu, om der kan bygges et selvstændigt vandværk i mosen.

Desuden er der planer om at bygge en kirke lige over for Dokkedal Skole paa en dejlig grund, som jordlovsudvalget vil skænke menighedsraadet. Der er allerede indsamlet et stort beløb til kirken, men ikke tilstrækkeligt til at begynde byggeriet.

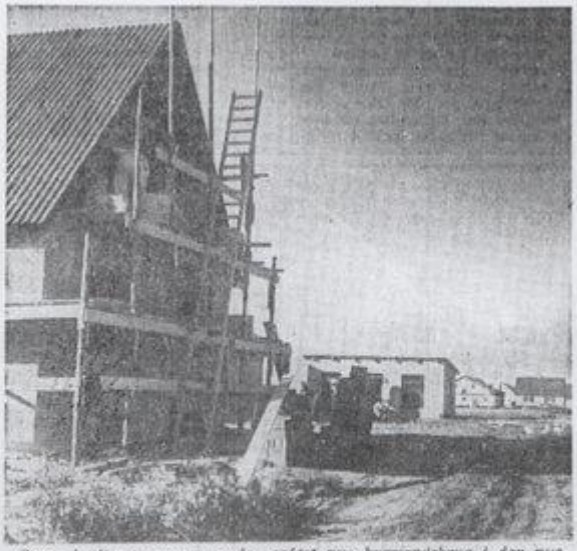

Ogsaa i efteraarsmaaneden er der opført nye husmandsbrug i den nye by i mosen.

gunst. I dag er der en evig kaglen af høns ved husmandsbrugene, og grisene hviner i de velindrettede stalde.

Ude paa de arealer, der endnu ikke er taget under plov, men foreløbig er lagt ud til græs, gaar paa et par

Store ensilerin i Jylland i ef

strækkeligt til at begynde

I DISSE DAGE for 20 aar siden begyndte inspektør *Johs. Knudsen* fra Vildmosetilsynet at foretage de første opmaalinger af Lille Vildmose. Staten havde paa det tidspunkt købt 3200 hektar eller noget over halvdelen af det omraade, der er landets største højmose.

I dag ligger der en hel nybyggerby midt inde i mosen i det omraade, der kaldes Møllesøen.

Her laa indtil for et par hundrede aar siden en stor sø, som blev afvandet og tørlagt. Byen, der ligger i den sydlige del af Mou kommune, har ingen navn. Beboerne kaldes „dem fra mosen" eller „dem fra Møllesøen".

Endnu plads til 50 brug

De første 12—14 aar, efter at staten havde overtaget arealet, gik med kultiveringen af mosen. Fra 1950 begyndte udstykningen, og siden er der bygget 26 ejendomme. Kommunens befolkning er derved øget med 150, men der er endnu plads til 50 husmandsbrug. En etape i udstykningen er naaet i aar, da de sidste fire brug blev bygget i Møllesøen.

Man regner med, at der stadig skal bygges fire—fem nye brug i mosen om aaret. Der er investeret meget arbejde og mange penge i Lille Vildmose, men ingen er i tvivl om, at pengene kommer igen med gode renter.

Den særegne natur i Østhimmerland vil aldrig forsvinde, idet der stadig ligger store mosestrækninger hen som vildtreservat under Lindenborg.

Græs til 2000 kreaturer

Her er naturen lige saa uberørt, som da Johs. Knudsen første gang kom til de nyerhvervede arealer. Der gik nogle faa hjulspor ind over mosen, og terrænet var saa vildt, at man kun kunne færdes til fods.

Ræveungerne tumlede sig i lyngen paa de steder, hvor der nu dyrkes roer og korn, og kronhjorte udkæmpede drabelige kampe om hindens

Nyborg
OLIEOVN

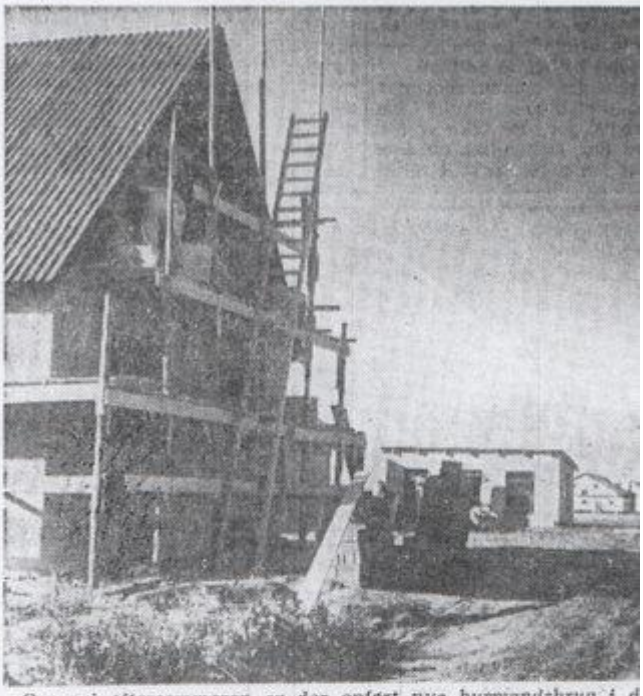

Ogsaa i efterommeren er der opført nye husmandsbrug i d by i mosen.

gunst. I dag er der en evig kaglen af høns ved husmandsbrugene, og grisene hviner i de velindrettede stalde.

Ude paa de arealer, der endnu ikke er taget under plov, men foreløbig er lagt ud til græs, gaar paa et par tusinde kreaturer hele sommeren og nyder godt af den gode vækst.

God beskæftigelse

I begyndelsen af 1937 kom formand *E. Rolandsen* til Dokkedal for at lede det daglige arbejde. Der skulle bygges gode veje, graves kanaler og grøfter, og først derefter kunne dræningen, fræsningen og kultiveringen begynde.

Tusinder af tons mergel blev kørt ud paa tipvognsspor, og arbejdet gav beskæftigelse til mange ledige hænder. I øjeblikket er 16 mand i arbejde, med styrken har en overgang været oppe paa 125.

Bortset fra de arealer, som er lejet ud til Pindstrup Mosebrug og Cementfabrikkernes Mosebrug, er der ikke et stykke jord, der ikke paa en eller anden maade har været under behandling. Ikke saa faa af de arbejdsmænd, der har været med til kultiveringen, sidder i dag i gode kaar paa brugene i mosen.

Naar inspektør Knudsen og formand Rolandsen i dag gør status

Store e
i Jylla

Nye ensilerings-

FORENINGEN af jydsk boforeninger vil i efteraaret søge at genne stort anlagt forsøg med rings-midler.

Det er hensigten at prø de midler, der menes at k interesse for landmændene, menligne dem med den prøvede AIV-syre. Hvert en middel skal anvendes i 40 det vil sige, at forsøget k at omfatte ca. 200 siloer

Der er mange strø-midl delen, og da der nemt anv 100 kr. ensilerings-midler v silering, er det betydelige landmændene anvender. M prøvet de nye strø-midler nemmere at bruge end syr for vil foreningen nu foreta bundsgaaende analyse af blemet.

Ensileringen har stor for landmændene. Der ensi ligt roetoppe til en værdi millioner kroner.

Alt det her er skrevet i 2013 af Birthe Frederiksen tidligere "Finnstrupgård" L, Vildmose.
Bag i hæftet et avisudklip fra 1969 hvor nogle fra Mosen er til dyrskue i Aalborg
Sent af Nina Kristensen førhen Birkesøvej 5 Vildmosen

Statsarealet i Lille Vildmose

1942

Den 24. Juni 1936 afsluttede Statens Jordlovsudvalg Købet af den nordre Del af Lille Vildmose, beliggende i Mou Kommune, Fleskum Herred.

Arealet danner en Flade, der ligger mellem Østhimmerlands Bakkeland og Muldbjergene. Sandsynligvis har Muldbjergene og Tuftebakkerne været medvirkende til, at Mosen dannedes, idet der i Tilslutning til disse Øer i Stenalderhavet ved nordgaaende Strømme opbyggedes Strandvolde Øst og Nordøst for det Omraade, hvor Mosen nu findes.

I Modsætning til Statsarealet paa Store Vildmose var det tilkøbte Areal delvis opdyrket.

1765 paabegyndtes fra Lindenborg *Udtørringen af de tre Søer:* Møllesø, Birkesø og Lillesø. Vandet ledtes gennem en Kanal ud til Kattegat, og i 1767 byggedes Vildmosegaarden.

Arealerne omfatter:

Bomhuset og Hedestederne (4 Gaarde)	84 ha	
Vildmosegaarden (Møllesøen)	164 -	
Birkesø	126 -	
Lillesø (Vandareal)	19 -	
		393 ha
Uopdyrket Mosenreal		2705 -
Senere er tilkøbt Bondarealer		133 -
		3231 ha
Af Mosens Arealer er solgt til A/S Portland-Cement-Fabrik, Aalborg	357 ha	
til Hostemark Hovedgaard	66 -	
til Byggepladser	9 -	
		432 ha
Tilbage		2799 ha
Heraf er Agerjord (let Sandmark)	484 ha	
Højmoseareal	2301 -	
Veje, Lillesø o. s. v.	34 -	

Torvelaget har en Mægtighed af 3—5 m. det bestaar af Kærtørv og Skovmosetørv, dækket med Hovedtaget Sphagnumtørv. Tørven er mindre omsat end i Store Vildmose, navnlig er det omsatte Sphagnuming dybere end der, hvorfor Mosen ikke egner sig saa godt til Tørveproduktion som i Store Vildmose.

Der er paa Vildmosearealet projekteret, og for største Delen anlagt, 32 km *Veje*, hvoraf Mou Kommune paa Forhaand overtager 24.3 km. Dertil kommer 8 km Grønvej til let Korsel og Drift af Kreaturerne.

Vildmosetilsynet har haft den store Fordel at kunne skaffe *Vejmateriale* dels fra en Sandbakke ved Dokkedal, dels fra et *Flintralleje* i en lang Rimme ved Kellingbjerggaard, og fornylig er der aabnet et Leje paa Randrup, hvor Rallen kan fjernes ad Mergelsporet.

Arealet ligger med sin Østgrænse 7,8 m over det nærliggende Kattegat, men Lille Vildmose er trods sin høje Beliggenhed vanskeligere at *afvande* end Store Vildmose, fordi Arealet har Fald fra Øst til Vest, og Afledningen kan derfor kun delvis foregaa mod Øst gennem Kanalen og Skelgrøfterne til Strebæk, men for en stor Del maaske mod Nordvest til Moubækken og Sydvest til Haslevgaards Aa. Afløbet sker gennem Afvandingskanaler paa 2 m Dybde, 60 cm forneden, Anlæg 0,4.

Detailafvandingen sker ved Grøftenet, som fremtidig skal danne Skel mellem Ejendommene paa Mosen. Gennemgaaende er der en Grøfteafstand af 200 m. Grøfterne er 2 m dybe, 0,5 m i Bunden, 1,3 m foroven.

Lille Vildmose er ikke saa vandfyldt som Store Vildmose. *Dræning* behøves kun paa ca. 200 ha i Mosens Midte.

Planeringen er betydelig lettere end i Store Vildmose, idet Mosen er mere jævn og ensartet i Overfladen. Der fræses ligesom i Store Vildmose to Gange. Der gives Mergel fra Randrup Mergelleje. Vildmosetilsynet udfører *Merglingen* ved eget Mandskab og eget Materiel.

Der er pr. 1. Januar 1942 merglet 660 ha. Før anden Fræsning gødes med 300 kg Superfosfat og 200 kg Kaligødning pr. ha.

Frøblandingen er 3 kg Øtofte Hvidkløver, 2 kg vild eng. Hvidkløver, 5 kg Timothe. Øtofte, 6 kg Alm. Rajgræs, Øtofte og E. F. 79, 6 kg Engsvingel Øtofte, 4 kg Eng-Bapgræs, amerikansk. Der er allerede udlagt 330 ha, som kan tages i Græsning. Der vil, om Forholdene muliggør det, blive udlagt 330 ha i Foraaret 1942.

Udlejningen finder Sted efter samme Principper, som gælder for Store Vildmose, d. v. s. treaarige Kontrakter og forudgaaende Vurdering.

Vildmosetilsynet har *bortforpagtet* Bomhuset og Hedestederne, men driver selv *Vildmosegaarden og Nopsagaarden* med Bestyrerne J. M. Nielsen og Kr. Østerlund Knudsen som daglige Ledere. Paa Vildmosegaarden er der 23 Heste, 2 Tyre, 18 Køer og 75 Stk. Ungkvæg. Der er et Overskud af Kvier, som hvert Aar gaar til Besætninger, der skal *renses for Tuberkulose. Nopsagaardens Arealer skal delvis bruges til* Begnlering af de Landbrug, der skal oprettes i Mosens Rand, naar Kultiveringen er færdig. Nopsagaarden er opført med Hulmure efter et særligt System »Nopsasystemet«, som bruges i Dele af Nordsverige og Finland. Det giver lune Huse og er, naar Bygningsmaaden bliver almindelig kendt af Haandværkerne, ogsaa forholdsvis billigt.

Virksomheden er underlagt samme Udvalg som i Store Vildmose. Det bestaar af Statens Jordlovsudvalgs Formand, Direktør *N. Frederiksen*, Roskilde, Gdr. *P. Longeland*, St. Restrup, Folketingsmand *Jens Sønderup*, Herborg, og Forpagter *Steen Fibiger*, Øland. Arbejdet ledes fra Administrationsbygningen i Store Vildmose (Telefon 36 Tylstrup). Til Administrationen er knyttet Konsulent *M. K. Kristensen*, Inspektør *Johs. Knudsen* og Ingeniør *V. Frederiksen*. Lederne af det daglige Arbejde i Lille Vildmose er Formand *E. Rolandsen*, Dokkedal (Telefon 34 Mou) samt Assistent *J. Kongstad*, Dokkedal (Telefon 20 y Mou).

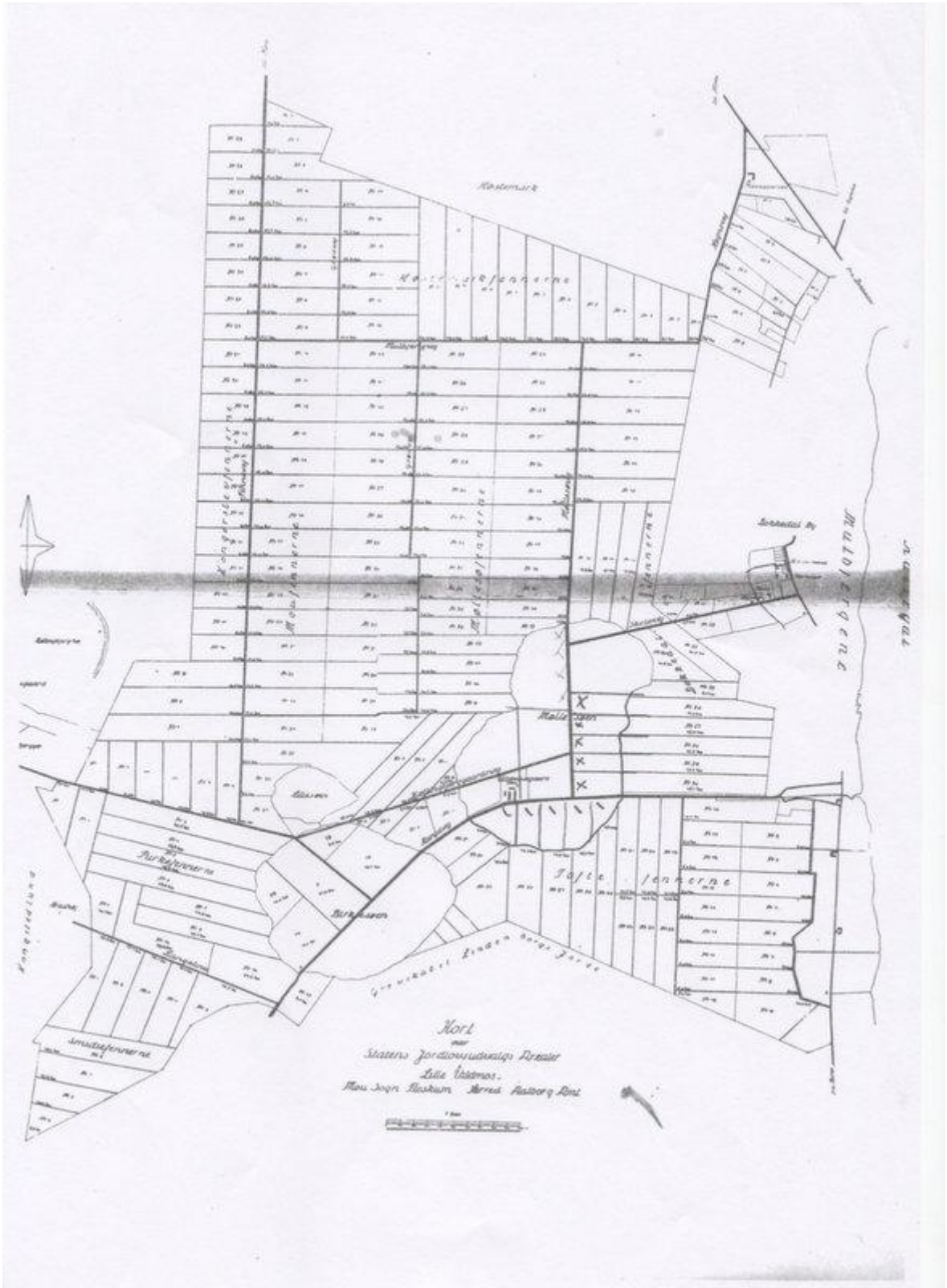
Kort
Statens Jordlovsudvalgs Dreaier
Lille Åtdmos.
Mou Sogn Roskum Herred Aalborg Amt
Mostemark
Mulbjergene
Tafte fennerne
Birkesøen
Smidiefennerne

HOS HUSMÆND PAA OMDISKUTERET JORD:

„Ikke ringere i vildmosen end andre steder i landet"

Fem ejendomme ialt har været stillet til tvangsauktion

Meget slid og en traktor er nødvendig paa den tunge jord

Ejendommen i forgrunden har tilhørt fru Vestergaard Pedersen, og længere tilbage ligger Møller Jensens tidligere husmandssted.

Det er ikke alle ejere af statshusmandsbrugene i Lille Vildmose, der stempler den jord, de har faaet gennem Statens Jordlovsudvalg, som værdiløs. Tværtimod finder flere, at det vel ikke er ringere at være husmand i mosen end andre steder i landet».

De erstatningssager, som fru Christiane Vestergaard Pedersen, Sønder Kongerslev, og Jens Peter Møller Jensen, Agersted, har anlagt mod staten, efter at deres ejendomme har været til tvangsauktion, følges naturligvis med interesse, men ingen venter tilsyneladende at eventuelle erstatninger til sagsøgerne skal faa indflydelse paa forholdene for dem, der endnu sidder med ejendommene.

Bange for at udtale sig

Ingen ønsker imidlertid at lægge navn til udtalelser om situationen. Man er tilsyneladende bange for, hvad naboerne, der er i samme baad, skal sige, og foretrækker at afvente begivenhederne uden at blande sig i dem.

Siden Statens Jordlovsudvalg i aarene 1952-56 foretog indstykninger — den i hvert af de første fire aar og to i 1956 — har ialt fire af de 22 ejendomme maattet stilles til tvangsauktion, men nye ejere er hurtigt kommet i stedet. To af ejendommene var ribbet for saavel dyr som maskiner.

Traktor er nødvendig

Brugenes størrelse varierer mellem 35 og 50 tdr. land. Paa dem alle er der baade køer og ungkreaturer samt svin. Kun en af husmændene benytter endnu heste som drivkraft — paa de øvrige er der traktor — og denne husmand, som er kommet til stedet for faa maaneder siden, agter, saavidt vi forstaar, snarest muligt at udskifte hestene med traktor, som er nødvendig paa den tunge, vanskelige jord.

Kun utilfreds med produkternes priser

Alvien staar dog pænt, og som en af husmændene siger:

Er udsigterne for en hest hvert aar saa gode som i sommer, er der ingen grund til klage. Det eneste, jeg er utilfreds med, er noteringerne paa vore produkter, men de er jo heller ikke højere andre steder i landet. Havde vi kunnet faa de samme priser paa kreaturer til slagtning som for tre-fire aar siden, kunne ejendommene nok forrente sig.

— Hvordan gaar det saa nu?

— Det kan lige skøde rundt.

Den paagældende, der har en ejendom paa 38 tdr. land, skal i renter til staten betale 1150 kr. halvaarligt. I ejendomsskat og personlige skatter til kommunen skal han betale 1350 kr. og til staten 450 kr. foruden 96 kr. i anstaltsskat.

Ejendommens besætning er ti malkekøer, fem ungkvier, syv kalve, fire soer og 15 fedesvin.

En anden husmand med et lignende areal betaler 2000 kr. om aaret i renter og afdrag og har en besætning paa 10 køer, ni kvier og et halvt hundrede svin.

— Jeg vil heller ikke klage, siger han. Og jeg er endda blandt dem, som ikke har kunnet faa hjælp hjemmefra.

»Vi har jo selv valgt«

Men de husmænd, som vi har talt med, finder ellers ikke, at de bor isoleret. Hver dag sender købmænd

[illegible] ud med varer. Vandet, der kommer fra Mulbjergene, gaar ganske vist gennem lange Jedninger, men det er rent, og der er rigeligt af det.

— Vi har jo ogsaa selv valgt at blive statshusmand ude i mosen, siger en. Og vi maa jo være klar over, at der er risiko ved alt. Ikke mindst ved at drive landejendom paa gammel mosejord, men selvfølgelig

er det trist, at kolleger skulle have deres ejendomme til tvangsauktion.

Afhøringer i Aalborg i eftersommeren

Medens behandlingen af den sag, som fru Vestergaard Pedersen har anlagt, udelukkende vil foregaa i Østre Landsret i København, skal afhøringerne i Møller Jensens sag sandsynligvis foregaa i retten i Aalborg efter anmodning af sagsøgerens advokat, landsretssagfører Hemmert-Lund, Aalborg. Retsmøderne ventes begyndt i slutningen af august eller september.

Vagabonden.

Kun den frihed, som vi »snyder os til«

Det er unge husmænd, der sidder paa statsejendommene. Den ældste er godt 40 aar, den yngste knap 30.

— Vi er altsaa i den alder, da vi kan holde til en lang arbejdsdag, udtaler en, som er midt i trediverne. Og det er selvfølgelig nødvendigt. Vi faar kun den frihed, som vi »snyder os til«.

— Hvad saa med konerne?

— De bestiller næppe mere end dem, der er gift med andre husmænd. Vi maa jo ikke glemme, at vi har forholdsvis nye og praktisk indrettede stuehuse.

Derimod lægges der ikke skjul paa, at skolebørnene har langt til skole — der er 2 1/2-3 km. til Dokkefal — og der gaar ingen skolebus.

KO. 1958-59

Alle billederne og oplysninger er tilsendt af børn fra ejendommene. Og må ikke kopires ,udgives eller bruges af andre uden tilladelse. Birthe

Birkesøvej 1

En ejendom som blev bygget til Beltoft I 1761 kaldets" Adamshof" Beltoft skulde stå for den første afvanding af Lille Vildmosen

Huset stod til indflytning søndagen efter Mikkelsdag (29 september) 1761

med et tilliggende på 1 tdr. hartkorn et ret stort hus som kostede 269 rigsdaler 5 mark og 13 skillinger, det udvendige mål på huset var 30 alen og 3 tommer dets brede 10 alen og 14 tommer huset vendte Øst vest væggene var af soltørret sten beklædt med halm, til ovn og skorsten var anvendt brændte sten hentet fra Lindenborg. I husets Øster ende dagligstue, sovekammer. køkken, bryggers og spisekammer, samt skrivestue og materiale kammer. den vestre ende beregnet til arbejd folkene og staldplads

Huset er der stadig, men bliver i dag benyttet som sommerhus **men**

Ifølge Søren Chr. Jensen lå huset på den anden side af kanalen, Der var en gammel bro der over kanalen og vejen gik der og kom ud nede ved Bomhuset. Der skulde der have været en bom så folk skulde betale for at komme igennem deraf navnet Bomhuset

Adamshof.

Gl. mål oversat.1 tomme er 4/5 cm.
1 alen er 62 cm
1 Rigsdaler ca. 2 RK
1 mark 16 skillinge
1 skilling 1/16 mark

Der blev bygget 23 nye statsejendomme under opdyrkningen af Lille Vildmose fra 1952 til 1959. Blandt dem var der 4 brødre fra Terndrup hede der alle byggede. Deres far og mor hed Hans og Mathilde Kristensen og havde en ejendom på Terndrup Hede . I 1960 kom Arne Frederiksen Birkesøvej 3 der også var fra Terndrup Hede. hans far og mor hed Christian og Nora Frederiksen og havde en ejendom på Terndrup hede.

Birkesøvej 2 Matr. 1da
bygget 1953

Bygget af Børge og Margit Nielsen,
Børge kom Vildmosegården hvor hans forældre var forpagter. Margit Flou var fra Dokkedal
De har 3 børn Ole, Kaj og Lis
Solgte jorden 1979 til Ole Nielsen Birkesøvej 7. undtaget ca. 2 tdr. land bag ejendommen
Børge døde 1979 men Margit solgte først ejendommen 1993 og flyttede til Kastanjegården 1 Mou
Margit solgte ejendommen 1993 til Lars og Tina Jespersen der kom fra Mou
og flytter tilbage til Mou 2008 De sælger ejendomme i 2008 til Jan Skriver
Billedet er fra 1955 Vi ser Børge og Margit. Nederst her henter Marius Knudsen traktoren
En Massy Ferguson som de var 4 om at dele, men de havde også deres heste
De 4 var Børge Nielsen Birkesøvej 2. Hæsum Møllesøvej 11. Henning Thomsen Møllesøvej 13 og
Marius Knudsen Møllesøvej 15 Margit døde 2013

Mulbjergene og Dokkedal i baggrunden

Birkesøve 3. "Finnstrupgård" Martr Nr. 1du

Bygget 1954

Af en som hed Meyer hvad konen hedder ved jeg ikke men de havde blandt andet er Dreng som hed Finn derfor blev ejendommen kaldet "Finnstrupgård" den blev overtaget 1-10-1960 af Arne Frederiksen fra Terndrup hede og Birthe Laursen fra Ejstrup Skovsteder "Skovvang" de fik en pige Susanne 1961 og solgte ejendommen. 27 Januar 1989

Arne og Birthe Frederiksen flyttede til Mygdalsvej 1 Kongerslev

"Finnstrupgård" 1962

Birthe, Arne og Susanne

Til Karsten Back fra Hadsund og Lene

Lene var fra Mariager hvor hendes far var møbelpolstrer.

De blev senere gift og fik to børn, mens de boede på "Finnstrupgård".

De solgte ejendommen 2000 til Kim Hjort Christensen Kim var fra Møllesøvej 19 Mosen

Carsten

Lene

<u>Birkesøvej 5 Højmosegård”</u> Martr Nr. 1dv og 1.em

bygget 1955

Af Ernst Kristensen og Anna. Ernst var fra Terndrup Hede og søn af Hans og Mathilde Kristensen. og var en af de 4 brødre der alle byggede i Vildmosen. Anne var fra Hellum Tved ved Skørping hendes far hed Hans Kristian Sørensen men var mest kendt under navnet Skelsmindehans. De havde 4 børn Bente der født med hul i hjertet og blev handikappet. Benny, Ninna og Anni
De fik et jordtilliggende i enden af deres fenne det havde tilhørt Vildmosegården med vejret langs deres
fenne

.

Højmosegård nybygget

Familien Ernst, Ninna, Benny, Anna og Anni.

Benny, ,Bente, Anni

og Nina der var tvillinger

Højmosegård 1976

Birkesøvej 5 "Højmosegård"

De solgte ejendommen 1976 til Ejner Dalum og Lene Buus. Ejner er fra Kongens Thisted hans far hed Søren og mor blev kaldt for misser hvad hendes rigtige navn var ved jeg ikke selv hendes breve var nævnt Misse Lene var fra Sørup hendes far hed Kristian og mor Petra
De har 2 drenge Christian der blev udannet ved militæret og er ved militæret i Holstebro og Anders blev udannet maskinmester og er nu lærer ved. instalist tør skolen i Aalborg

Ejner

Lene

Kristian

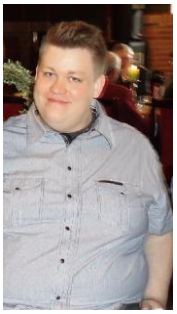

Anders

Lene var hjemmesygeplejerske i Mou og Dokkedal Ejner satte køerne ud og begyndte at avle Vildmosekartofler De solgte ejendommen 2005 på grund af Ejners helbred og købte en ældre mindre ejendom bag kirken i Dokkedal som de ombyggede, i dag Møllesøvej 7

Ejner blev rask og kom til at arbejde ved kritgravene ved Aalborg Lene forsatte som hjemmesygeplejerske
De solgte ejendommen til Kim Hjort Christensen og hans kone Pia.

Kim var søn af Åge og Tove Christensen der boede Møllesøvej 19 Vildmosen. Kim og vor Susanne var lige gamle og skolekammerater i Dokkedal skole. Det
var Kim der kom så gruelig til skade i kartoffel optageren da han kørte kartofler op på den ejendom som vi havde haft. Han kom til at sidde fast i maskinen da han ville fjerne noget fra optageren. De har 3 børn Lea,
Anna og Emil der er tvillinger

Kim og Pia

Birkesøvej 7.
"Møllevang Matr. 1em
Bygget 1952

Blev bygget af Emil Andersen og Klara. De kom fra en ejendom i Ulsted Rimmer som var Emils barndomshjem på moderens side (Andes Christian Andersen og Else Johanne datter af Niels Peter Larsen). Klara kom fra Gudumholm.

Billede af Møllevang omkring 1960.
Alle oplysningerne og billedet er ind sat af Klara og Emils yngste datter Rita

Ejendommen blev bygget af murermester Peter Trommelholt Nielsen fra Dokkedal, "snedker Marinus" Marinus Bak Jensen fra Mou og elektriker fra Kongerslev.
Klaras far som var murer i Gudumholm og hed Dusinus Nielsen derfor var stuehuset en del større en de andre i Vildmosen og så vidt det vides det eneste der var bygget i gule sten med rigtig badeværelse, der var komfur med varmvandstank til opvarmning af vand til brusebad og karbad samt kælder med madelevator op til køkkenet.
Komfur, støbejernskarbad, kakkelovn, gruekedel blev leveret gennem Dusinus Nielsen fra De Smidtske i Aalborg. Emil hentede alle støbejerns artiklerne i Aalborg i sommeren 1952 med hestevogn.

Billede fra sommeren 1957. Rita i barnevogn, fra højre Bodil, Knud , Karl og post Johans. Karen fra Mou

Far solgte jordbrugskalk for Lars Andersens Kalkværk i Kongerslev, endvidere spredte han også jordbrugskalken, så det var sådan en mindre entreprenørvirksomhed, som han startede først i 60'erne - mens vi stadig boede på Møllevang. Mor hjalp til med regnskaberne og både Karl, Knud og Villy hjalp med til at sprede det. Da de købte hus i Visborg ved Hadsund i sommeren 1966, solgte han spredningsdelen til Villy. Far var den fødte sælger og fortsatte som repræsentant til et par år før han døde. Til huset var der er stor pryd og nyttehave, som han elskede at arbejde i. Desuden var han en habil lystfisker og fiskede gerne fra både Havnø mole ved Havnø Mølle, Øster Hurup samt hvor det ellers bød sig.
Emil døde 8 Juli 1976 og Klara 12 Maj 2003 begge begravet Hadsund. Klara blev 90 år og 1 måned

Billede fra Klara & Emils sølvbryllup november 1961.

De 11 børn: Poul Erik, Svend, Henning, Villy, Birthe, Anders, Else, Karl, Knud, Bodil og Rita
Første række fra venstre Knud, Klara, Emil m Rita og Birthe.
Bagerste række fra venstre Else, Anders, Karl, Henning, Svend, Poul Erik, Villy og Bodil

Billede Klara og Emil med Rita Juni 196

Billede fra sommeren 1965 Emil, Klara, Rita og Bodil i forgrunden, den første bil en Obel Kadet.

De solgte 1966 til Ole Nielsen der kom fra Vinblæs ved Mariager og han kone Inger der kom fra Assens ved Mariager
De har børene Aksel, Torben, Birgith, Peter og Jesper
Aksen blev gift med Sussi og købte Birkesøvej 11. i 1986. Men overtog hjemmet nr. 7. i 2010 hvorefter Ole og Inger flyttede ind i Nr. 11.
Inger dør 19- 10- 2016 Dokkedal

<u>Birke</u><u>søvej 9.</u> **”Mosevang ”** Matr. 1co
bygget 1952

Af Henry Knudsen der var fra Mygdal Kongerslev og Irene Fladkær fra Skibsted de havde en dreng Martin og ventede Ida da købte en ejendom Flamstedvej 52 Håls

Billedet er fra et askebæger tilsendt af Peter og Emmas datter. Anni
Ejendommen var på 38 tdr. land men fik 1-4-1971. yderlig 9,5 ha tillægs jord ude i ”Søen”
De solgte ejendommen 1-2-1964 til Åge Østergård Purhusgården Fårup han kom aldrig til at bo der men solgte den videre 1-4-1964 til Peter Kjær Sørensen Og Emma der kom fra en forpagter Ejendom under Villestrup Emma dør 2006
Der har 2 børn Birthe der udvandrede til Australien og døde der. 3-8-1990 Begravet Rostrup samt Anni der blev i Danmark De solgte ejendommen 1-4-1989 til Kim Hjort Christensen der er søn af Åge og Tove Christensen Møllesøvej Nr. 19 Peter og Emma flyttede til Rostrup. Bygningerne er herefter lejet ud. Peter kørte mælk fra vildmosen til mejeriet I Mou I mange år

Peter på sin sidste tur den 31-5-1974

<u>Birkesøvej 11</u>. Matr., 1cp

Bygget 1952

Af Niels Chr. Hæsum og Dagny. Billedet er fra først i 1960 træerne er ved at vokse op

Dagny og Niels Chr Hæsum og deres 4 børn. Jens Chr., Knud, Erik og Inge

Fortalt af Jens Chr. Hæsum

Far og Mor kom ud i Mosen 1952 og Far rejste derfra omkring 1965-66. De var en tid hvor man brugte heste til trækdyr. der gik nogle år inden der kom en fælles traktor, som gik på skift mellem 4 landmænd, det blev en lille grå Ferguson der blev landbrugenes traktor i nogle år. Der gik nogle år inden det blev en traktor pr. husstand.

Jeg havde indtryk af at det var en svær tid, penge var en mangelvare, og vi børn fik lov at arbejde. For mit eget vedkommende tjentes mine lommepenge ved at køre med aviser om søndagen .men en god arv havde Erik, Knud og Jeg da med derhjemme fra, vi havde fået lært at arbejde.

Møllesøvejen i baggrunden. Vi kan se helt ud til de 2 ejendomme i Nordmosen Nr. 26 og 28

Angående far. Han er født i Regel i Nr. Kongerslev 11,12,1921

Mor var født i Vester Hassing 12,10,1917.

Far startede med at vær kontrolassistent . og der var også nogle år hvor de var fodermester par, bl.a. på Vildmose- gården i den lille Vildmose. De boede et stykke tid i Vårst, inden de flyttede til husmandsbruget i Lille Vilsmose, efter Far var flyttet fra Mosen til Nr. Kongerslev, blev han kontrol assistent og der var til aldersrente alderen.

<u>Birkesøvej 11</u>.

Solgte Ejendommen 1965 til Erik og Grethe Larsen der kom fra Gatten ved Års hvor de havde en ejendom, som senere blev i lavet golfbane De havde ejendommen i Vildmosen til 1987 hvor Grethe solgte den til Aksel Nielsen der søn af Ole Nielsen Birkesøvej 7. Erik og Grethe har 3 børn Marianne, Birgitte, Annette
Erik døde 1981Grethe lejede så jorden ud men solgte den 1987

Grethe Larsen. Anette, Birgit, Marianne Erik Larsen

Birkesøvej 13 "Løkkenseje" Matr. 1cg

Bygget 1952

Af Henning Thomsen

Billedet er fra midt i 1960 , da vi ser træerne er vokset op

Overtaget 1959 af Ejvind og Lis Knudsen som kom fra Hornum ved Års og havde den til 1996 hvorefter de flyttede til Egense. De har 5 børn Frank, Lilian, Bjarne, Flemming og Gert

1996 Købte Poul Didriksen fra Vildmosegården ejendommen

Bent Nielsen købte Ejendommen af Sejlflod kommune og er i dag pedel ved Vildmosecentret.

Poul Didriksen købte først nr. 13 og senere 15

Poul Didriksen Solgte både Birkesøvej Nr. 13 og 15 samt Vildmosegården til staten

Hvorefter Sejlflod købte alle 3 ejendomme tilbage og byggede det nye Vildmosecenter, der blev indviet 2006

Solgte ejendommen 2013 til Vildmosecentret.

Birkesøvej 15 Matr. 1cr

"Møllesøgård" Bygget 1952 på 38 tdr.

Marius Knudsen og Karen der kom fra Åbybro Hvor de var præstegårds forpagtere.
De søgte først en ejendom i Store Vildmose men der var ikke flere, derfor blev det Lille Vildmose
De har 4 børn Arne, Tove, Bitten og Bente som var tvillinger Ejendommen blev solgt 1990 til Poul Didriksen. Vildmosegården
I dag er ejendommen oplagsplads for Vildmosecentret

Billederne og oplysningerne er fra Deres datter Bente

Møllegården med Vildmosegården i baggrunden og Birkesøvej 13 til højre. I baggrunden Dokkedal og nogle af de nye ejendomme fra venstre Møllesøvej Nr. 15 – 17 og 19

Marius og Karen med deres to børn Tove og Arne Senere kom Tvillingerne Bitten og Bente til.

Marius med sine heste ,han var også med da de var 4 ejendomme der gik Sammen om en traktor

Karen

Karen og Marius

Det var ikke store stuehus der var til ejendommene, men de var da nye, her ser vi det lidt fra gården og noget af køkkenet , der var brændekomfur og stuen var opvarmet med kakkelovn, det var almindelig på denne tid.

Birkesøvej 16 Matr., 1 abcd
Det Nye Vildmose centret , Den gamle Vildmosegård

Der oprindelig blev bygget 1 1767- 68 af Schimmelmann fra Lindenborg der vilde have opført en gård i den tørlagte Møllesø
Det blev en firlænget gård som kostede 540 Rigsdaler plus 1000 rigsdaler til muren.

Fortalt af Poul Broch Didriksen

Før i tiden var mosen statens men de forærede Lindenborg mosen.
Bønderne i Dokkedal havde benyttet lidt af mosen til afgræsning da det var en form for ingens mands jord .Da Schimmelmann fra Lindenborg fik mosen gav han det om nævnte mose stykke til bønderne i Dokkedal

1957 købte Peter Jakob og Ella Rasmussen gården og var der til 1967.
De havde 4 børn Tage, Ingerborg, Peter og Birthe.
De flyttede til Præstegården i Vester Tørslev ved Mariager, Peter Jakob blev sælger ved foderstoffet Ris og Thorndal. Ella Arbejde ved kommunen i Mariager på kontoret for hjemmeplejen og var der til pension. Som pensionister flyttede til Mariager i et nyt hus

De solgte den for 600 tusind til Poul Broch Diriksen far .Christen Broch Diriksen fra Stenalt gods .Da var gården på 170 Tdr. Han købte den til sin søn Poul Broch Didriksens der flytte ind på Vildmosegården 1 Oktober 1966 som ungkarl, boede og spiste en tid hos Rasmussen ind til de flyttede til Præstegården i Vester Tørslev ved Mariager
Poul Broch Diriksen var ungkarl i 10 år, for derefter at blive gift med Anna Mette som kom fra Vendsyssel De har 2 børn Anna og Inge

De ombyggede stuehuset i 1978 men stadig som det var Der havde før i tiden været kornlager på loftet og som følge deraf en inversion af rotter og mus . Derfor blev væggene om muret og der blev lagt nye gulve

Solgte Vildmosegården 6 Januar 1998 og flyttede 31 Juni 1998 til Hadsund
De havde købt en gård Lykkeseje i Smide den 1-12-1985 og havde den i 10 år uden at bo der . De havde gården for spagnum udvidelsen.
Købte senere en gård Porsgårsvej 4 Solbjerg
der ligger i skoven ved Graverhusene hvor de bor i dag 2016

Der har været mange brande i mosen blandt anden en hvor Poul Broch Diriksen Fik en medalje af kommunen for en hurtig indsats ved at pløje brandbælte så ilden ikke kunne brede sig så hurtigt.

Lidt gamle historier fortalt af Poul Broch Diriksen

Gamle sagn siger, at i værelset ovenpå i vest siden der skulde gå en dame og søger efter penge som skulde være gemt i panelerne og når først når der var nogen som så hende og spurgte hvad pengene skulde bruges til vilde hun få fred. Men Poul Broch Diriksen havde aldrig truffet hende .

Lige lides skulde der på loftet gå en mand og sprede korn, han skulde have snydt med vægten på korn. Ham havde de heller aldrig hørt.

Da de købte ejendommen fortalte den forrige ejer, Rasmussen at på loftet hvor der før i tiden var bygget en stor vand beholder til reserve da der ikke altid var vand nok, men ved siden af denne beholder lå der skindet af et føl og det måtte han aldrig fjerne for så vilde det gå ham dårligt. Men Poul Broch Diriksen smed det ud det var både orm og mølædt. Han har siden aldrig mærket noget til at det gik dårligt.

Vildmosegården før branden 1959 Vildmosegården under opførelse efter Branden ved lyn nedslag Den høje lade blæste ned 1970

Foran stuehuset mod nord kan vi lige se den hvide bygning hvor Rasmussen havde høns og kyllinger. Imellem træerne kan vi også se de 2 arbejderboliger hvor blandt andet fodermesteren boede. Alt dette rydde Poul Broch Diriksen i begyndelsen af 1970 rene

Den hvide bygning på billedet med den store lade er den gamle hestestal hvor der også var karlekamre

Vildmosegården set fra Kongerslev vejen

Den nyopbyggede Vildmosegård efter branden 1959 . Bagerst ser vi en bygning i gule sten, det er den nye kostal. Der er til højre for denne bygget nyt maskinhus. Den gamle hvide bygning der var hestestal og kalekamrer er revet ned og nyt maskinhus bygget. I baggrunden Møllesøvej 15. Marius Knudsen

Vildmosegården set fra gårsiden

Her bor. Anna Mette og Poul Broch Diriksen Porssgårsvej 4 Solbjerg . 9560 Hadsund. I dag 2016

(Ejendommen ligger i skoven mellem Graverhusene og Solbjerg)

Birkehuset

Vi forsætter ad Birkesøvej næsten helt ud til indgangen til Tofte skov, der lå et hus hvor kreaturpasseren, boede I 1960 og nogle år frem var der en som hed Svend Eskildsen, hans kone hed Valborg. De flyttede til Dokkedal og spejderne fra Kongerslev havde huset i nogle år, Huset brændte og er I dag kun en lille lund med vildtvoksende træer

Valborg døde 1979 og Svend 1995 begravet i Dokkedal

Svend arbejde var at tilse dyrene i græsfinnerne om nogle var syge eller nogle kvier havde fået kalv det hændte også at et dyr var faldet i en af de mange grøfter. Dyrene var nogle som landmændene havde lejet sig ind til for sommeren. Udover at tilse dyrene skulde Svend også sørge for at der var vand i deres vandtruget, det pumpede han op fra Bettesøen med traktoren og en tankvogn derefter kørte rundt og fyldte vandtrugene op. Først nogle år efter der kom ny vandværk blev der lagt vand ud i fennerne.

I et brev fra Flemming Furholm . Under Lindene 5.c 8250 Egå. den 4 August. 2016

Min faster Valborg var gift med kreaturpasser Svens Eskildsen og boede i Birkehuset i lille Vildmose, hvor min familie har besøgt dem flere gange. Min faster døde først- hvornår ved jeg ikke, men Svend boede i huset en periode hvorefter han flyttede til Dokkedal- muligvis på plejehjem hvor han døde 1995. De havde en datter Lis som vistnok flyttede til Sverrig omkring 1970

Før Svend Eskildsen Boede der en kreaturpasser som hed Jens Jensen kaldtes " Mose Jens" han var fra en ejendom i Tofte og ud af en søskende flok på 11 Hans far og mor hed Ane og Jens Jørn Jensen, havde den ejendom i Tofte som tidligere bebos af skovfogeden men nedrevet ca. 2012- 2013

Der er flere historier om Ane hvor hun kaldes "Ann i Towt" " Mose Jens" blev aldrig gift men passede kreaturerne i mosen. Vandet til dyrene hentede han i en spand fra grøfterne.

Oplysning af Karen Hansen Ø. Hurup (Ann var hendes bedstemor)

Ann og hendes mand Jens Jørgen Jensen

En historie om Ann fra Towt

En af hendes sønner var Mose, Jens som var kreatur passer og boede Birkehuset i Lille Vildmosen
Historien her er fortalt af afdøde Thorvald Rasmussen som var barnefødt i Dokkedal

Ann skulde til Aalborg men havde ingen andre muligheder end at gå på sine ben det var da hun boede i Tofte. Da hun havde været i Aalborg og var kommet til Dokkedal på tilbagevejen opdagede hun at have tabt sit tørklæde, Straks vendte Ann om for at gå tilbage for at lede efter tørklædet. Hun fandt på Lusbakken i Klarup. Så kunne Ann gå hjem til Tofte.

Nekrologen over "Ann i Towt"

Denne historie skulde så vidt det vides ??? være skrevet af Carl Raaschou Als sogn
Men som jeg synes der skulle med, den fortæller lidt om livet i Tofte skov.
Ann i Towt blev hun kaldt: Ane Jensen var hendes officielle navn, men under det første var hun kendt og agtet over størstedelen af Østhimmerland og videre endnu, som der stod i nekrologen over hende.

Hun fødtes d. 29 Maj 1846 i Hou sogn Vendsyssel. Herfra drog hun som ganske ung pige til Tofte, hvor hun fik tjeneste. Der var andre end Ann, der kom fra Hou og i tjeneste i Tofte, så sandsynligvis har der været forbindelse mellem de to egne.

Senere kom hun til at kende Jens Jørgen Jensen, der senere blev gårdforpagter af en af de 4 gårde i Tofte, så godt at de fik et barn sammemi1873. Ann boede på det tidspunkt i Kraglund, men blev senere tyende hos Jens Jørgens forældre i Tofte.

Det havde ingen hastværk med at blive gift. Først da det andet barn var på vej i 1880, blev de viet i Als kirke. Om det var fordi, der var så langt til kirken (12 Km) vides ikke.

Der var langt til kirken, men ifølge de historier, der går om "De Towt bønder" så agede de 4 gård familier dog 2 gange om året til Als vår og høst. Det fortælles, at når så hestekøretøjerne nærmede sig, så gik med delesen som en løbeild igennem byen. Og alle der havde muglighed for det, skulle den dag i kirke og ikke mindst ind på kroen bagefter, for så "blywer der sjov i bøjen".

Det var ikke egnens dårligste gårde, de lå her ved mosen, Toftegården var efter datidens målestok en større gård. Bønderne havde gode marker, men baserede især deres velstand på studeopfedning.

Ann var kommet i gode kår og ude ved Toftebakken forløb liver, som det havde gjort i umindelige tier.

Men omkring 1880 opstod der uenighed mellem fæsteherren , greven af Lindenborg, og hans fæster i den nordlige del af Als sogn. Bønderne var trætte af kronvildtets raserende af deres marker og opsagdes grevens jagt på deres jorder. Greven blev vred og truede med at inddrage en stor del af ejendommene. Det kom til at gå ud over

Kragelund, Sandhusene og Tofte. Nedlæggelse af landbrugs jorden kunne dog ikke ske på en gang, da bønderne havde livslang fæste.

Efterhånden tyndede det dog ud i gårdbrugerne, og i 1901var der kun Ann og Jens Jørgens gård tilbage i Tofte.

I foråret 1903 døde Jens Jørgen 62 år gammel. Han havde været til marked i Hadsund. Efter markedsdagen spillede man kort hos Nørgård i Ø, Hurup. Her blev i kådhed en stol, han vilde sætte sig på, fjernet og han slog hovedet mod en kakkelovn. Han rejste sig med besvær og satte sig med hovedet hvilende på bordet. De øvrige troede at han sov men dagen efter blev han fundet siddende i samme stilling død. (Marthinus Wested har skrevet en beretning om Jens Jørgen Jensen med titlen " En rigtig jyde" Den bragtes i "Lokal historie Hadsund kommune nr 7)

Ann var nu enke, men det betød ikke at hun måtte flytte. Ifølge fæstereglerne, havde fæstebondens enke ret til at blive siddende resten af livet på mandens fæstebrev og først ved enkens død var fæstet ophævet. Ann benyttede sig af denne ret og først da hun døde 23 år senere blev gården overtaget af greven.

Ann og Jens Jørgen fik 11 børn, et par tvillinger døde inden de blev 1½ år Den ældste søn, Jens, blev og hjalp med at styre den store bedrift.

Tofte ligger isoleret mellem mose, skov og hav og efter gårdene nedlægges blev der endnu mere ensomt .om sommeren kom dog af og til turister, for fra bakkerne at beundre den smukke og storslående natur derude , og Ann skænkede gerne en kop kaffe eller et glas kærnemælk for en træt og tørstig gæst..

Herom kan Carl Weizmann berette. Han er kendt af mange radiolyttere for sin lydoptagelse af dyr. I 1982 lavede han er radioprogram med titlen "Lidt om eventyr" Og heri forekommer følgende beretning om Ann.

Min far var skovrider i den del af Rold skov, der hørte under greveskabet i Lindenborg. Henved 25 km mod øst- grænsende til Kattegat- lå og ligger Lille Vildmose- omkring 150 Kvadrat km stor . Den hørte til min fars distrikt.

Midt i den vildtstrakte, lyngklædte mose, hæver en morænebakke sig over omgivelserne, her ligger Toftegårde, den blev drevet af en enke- Ann som havde overtaget forpagtningen- 10 – 15. kr om året efter sin mands død. Som hjælp havde hun en søn.

Ann var en sød gammel kone med grå flettet hårdpisk som var samlet i en knude i nakken. Hendes horisont strakte sig ikke meget udover mosens grænser. Den helt store oplevelse i hendes tilværelse var en rejse til Aalborg for at få et forloren gebis, hvad hun i høj grad trængte til ,og dermed blev fri for at spise hakkebøffer, hvad kød angår. Den rejse kunne hun fortælle om i timevis.

En tidlig morgen i 1912 blev vores to røde heste spændt for charabancen, mellemadder og saftevand stuvet i vognen magasin-
Selv om det var utænkeligt at Ann ikke skulde være hjemme – far og mor på bukken og vi fem børn bag i vognen. Den ældste var 10 år – den yngste kun et år.

Så rullede familien fra skovriddergården i Rold skov ud på den næste tre timer lange køretur, ud gennem skoven og over hede bakkerne, videre ad elendige sognevej gennem landsbyerne , Sejlstrup, St. Brøndum. , Skibsted og Sdr. Kongerslev. For til slut at komme på det 6-7-Km lange kørespor over mosen – forbi Vildmosegården ud til kysten og der fra, ud til Anns gård.

Da vi kører op foran hendes stråtækte hus, kom hun ud fra køkkenet, slog ud med begge arme – Goddaw—goddaw – det er vel nok en overraskelse. I er velkommen –og i ska`ha´ bøffer. A fandt en dø`kvie ude på marken i går`. Jo Ann var gæstfriheden selv—ligesom alle andre, der bor afsides. Ann gav frokost – bøffer fra den selvdøde Kvie. Ingen talte om , hvad den var død af.

Hen på eftermiddagen bød Ann på kaffe med hjemmebagte kager. Kaffen var brygget på groft knust bønner kogt i en kobberkedel med tud, og vi satte os igen til bors i stadsstuen. Ann kom ind med kobberkedlen og skænkede kaffe – først til min far, så til min mor – men da hun gik videre, sagde kedlen ”blop” og nægtede at give kaffe fra sig. ”Det var da mærkeligt” sagde An, idet hun satte kedlen på bordet, lettede på låget og ragede med en ske ned i kaffen. Så slog hun en jublende latter op – ”nu ska` i ellers ha` tak, der er en tudse i kaffen” Hun fiskede den op, og lagde den på tallerkenen – og skænkede videre. Vi var veldresserede børn så vi drak den læskende tudse – kaffesuppe- men kun en. Det som jeg kalder den usynlige lille djævel, havde været på spilmed lidt drilleri.

Efter en dejlig dag hos Ann og på ture i mosen rullede vi sidst på eftermiddagen hjemad.

Der går mange historier om Ann: Thora Pedersen datter af førstelærer Pedersen i Hurup og kendt for sin kamp for ligestilling mellem kønnene har fortalt denne her.

Greven havde aflagt besøg hos Jens Jørgen og Ann og der var blevet serveret rødgrød. Så siger Ann: Jens Jørgen sæjr er ålti te a lawer såen nu en gu grød. Tøkkes greven også det? (Oversat Jens Jørgen siger altid at jeg laver en god grød)

En anden historie, der også havde noget med mad at gøre: En gang om året kom et stort omrejsende tærskeværk til Tofte og tærskekarlene skulde have kosten på gården. Ann have da også kogt hønsekødsuppe. Men da hønen kom på bordet, er der ikke rigtig nogen, der vil tage af den. Jens Jørgen bemærker da, at hun også godt kunne have taget indvoldene ud, før hun havde kogt den. Ann snuppede hønen i et rask tag og hiver indvoldene ud, som havnede i et hjørne af stuen klasker hønen ned for næsen af Jens Jørgen og bemærker, Nå, så ka do måske æde den fin Moten: Hvordan mændenes appetit var efter det optrin, er ikke fortalt.

En anden gang var Ann i Hurup for at handle, hun skulle bl,a,have en ny natpotte, hvortil brugs uddeleren spørger om størrelsen,

”Nåh”svarede Annn ”den skal være sø`en fi` pessinger” (4 gang Tisninger)

Laura Thorup, der i dag bor på Bælum plejehjem, husker tydeligt Ann, som bramfri i hendes sprog og meget ligefrem.

Laura boede på en gård i Langerim. Her forbi gik vejen mellem Tofte og Hurup. Ann og hendes familie kom ikke så sjælden på besøg
På Langerimgården. Når hun havde spist, gik Ann hen og lagde sig. Børnene syntes det var pudsigt, for gæster plejer jo ikke at lægge sig for at tage en middagssøvn, når de var på besøg. Inden Ann tog afsked med værtsfolkene, skulde hun først ladet vand. Det er der ikke noget unaturligt i især ikke med den lange vej ti Tofte taget i betragtning, men Ann gik ikke lidt afsides, som andre ville have gjort, hun satte sig i rendestenen i bryggerset.

Laura har fortalt, at Jens Jørgen elskede at drille Ann. F.eks. var det typisk, at Jens Jørgen satte gang i hestekøretøjet før Ann var kommet "Indenbords" så kom hun halsende bagefter, råbende "Så vent da ,så vent da" (Jens Jørgen var givet drilagtig)
I den før omtalte novelle, af Marthinus Wested, driller Jens Jørgen Bælumgårdmanden godt og grundig)

Niels Nielsen, der bor på Thaliavej i Ø. Hurup husker også Ann. Han har endog tjent i gården.

Niels er født i et hus, der lå norden til det vi i dag kender som Toft camping. Det er forsvundet for mange år siden.

På den tid Niels var barn , var det almindeligt, at drengene tidligt kom ud at tjene, I foråret, det år Niels blev 8 år blev han ansat på Toftegården. Aftalen var, at han i sommer halv året dagligt skulde arbejde på gården. For det skulle han have 40 kr, træsko og kosten,

En ældre broder tjener samtidig på gården, men i modsætning til ham, skulle Niels bo hjemme. Han havde også sin skolegang at tænke på. I somme tiden skulle han møde 2 gange ugentligt i Hurup skole, og der var meget nærmere hjemmefra end fra Tofte.

Hver dag gik den otteårige dreng så den lange vej til Tofte. Entet fra hjemmet eller også fra skolen. Afstanden er henholdsvis 4 og 6 Km. Men det var ikke det værste, fra hegnet omkring vildtreservatet var der kun enkelte beboede steder. Ellers var der livligt nok, kronhjortene og de mange andre dyr han skulle passe på de store græs og lyng arealer: Store brølende kron hjorte, der ikke var bange for sådan en bette knægt Igennem skoven skulle han også – så at han ofte blev forskrækket og blev noget bange, er der ikke noget at sige til.

Niels skulle møde kl 6 for at føre gårdens 8 køer på græs. Resten af dagen kunne han arbejdet være hvad som helst, lige fra at vaske gulv og støve af i stuehuset til at at stable hedetørv.

Engang imellem blev han sendt over til Dragsgård på den anden side af mosen.

Greven af Lindenborg lejede nogen jagt i kanten af mosen, og det tilhørte Dragsgård. Niels skulle så betale for greven. Den 8 årige dreng gik så ad en sti,Dragsgårdsstien, der går tværs over mosen. Måske den samme sti som danske partisaner, ifølge sagnet, under Svenskekrigene, forledte svendske soldater ud ad, fra Bælumsiden, lokket sf forlydene om den store rigdom, der skulle være gemt over på Tofte. Soldaterne for vild og blev opslugt af mosen.

Niels husker, at Ann bestemt ikke var mund lam og godt kunne skælde ud, hvis arbejdet ikke var udført tilfredsstillende. Værre var det dog ikke end at han kunne finde på at drille hende. F.eks. når hun skulle på v.c. Det foregik i ko huset lige indenfor døren. Når Niels så hun gik derud hændte det, at han så sit snit til at lukke døren op, så hun fik et dygtigt skub midt i sit private forehavende, og så sagde hun" Av,Av do knægt av min røv"

Niels tjente to sommere på Toftegården, i de sidste år af Anns liv.

Et af Anns børn voldte hende sorg og møje. Efter sigende var vedkommendes livsførelse dårlig og løsagtig, og Ann måtte gang på gang hjælpe økonomisk. Det tog hårdt på den arbejdsomme kvinde.

Ann stod for Toftegården og drev den i mange år efter sin mands død.
Det krævede sin kvinde, ikke mindst på denne tid.

Ann, den bramfrie, gamle kone, som dengang så uløseligt hørte med til billedet af Tofte og hendes søn, levede i Tofte indtil 1926. Ann døde den 6 Maj 1926 efter et kort men smertefuldt sygeleje. Hun begraves på Hurup kirkegård ved sin mands side,

Ann havde inden sin død, igennem greven , skaffet Jens jobbet som mose Fogde. Han flyttede til et hus. Birkehuset der lå mellem Vildmosegården og Toftesøen. Han kaldtes siden for Mose- Jens.

Stuehuset fra den store gård hvor Ann boede, er i dag det eneste, der er tilbage af alle bygningerne fra bebyggelsen Tofte, Kraglund, Sandhusene, og Sjæleglad.
Huset bebos i dag af Birgit og Peter Knudsen, henholdsvis skovfoged og skytte, samt deres 3 børn, hvoaf, en bærer navnet Ann…Ejendommen er nu nedlagt og skytten flyttet til Høstmark

Ann og hendes mand Jens Jørgen Jensen

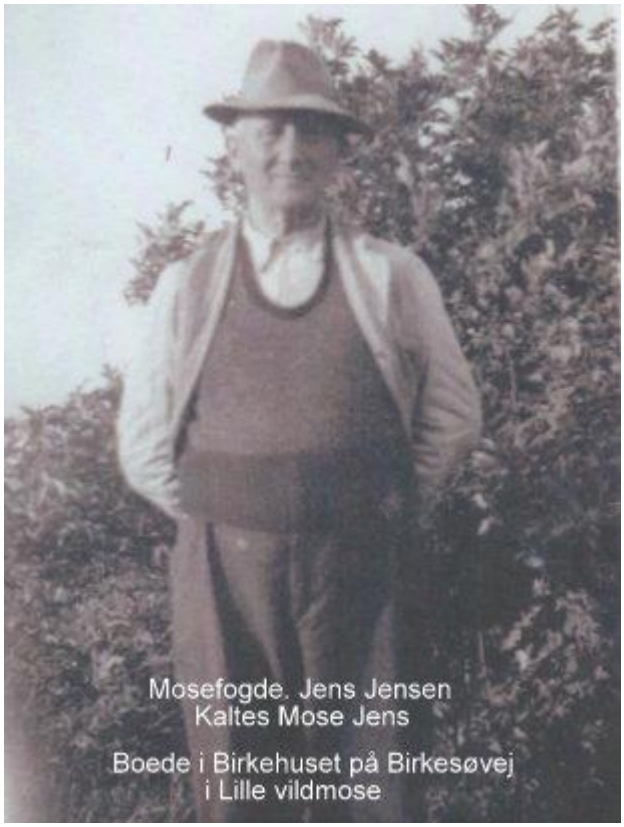

Fra Avisen
Danmarks første mose foged død
Dagen efter sin søster. Aalborg torsdag (privat)

En af Lille Vildmose kendte skikkelser mosefoged Jens Jensen Lille Vildmose er i går død 69 år gammel. Jens Jensen var den første mosefoged der kom i statens tjeneste og før den tid fungerede han under greveskabet Lindenborg. Dagen før han døde modtog han meddel sen om at hans søster Jensine Jensen Aalborg lige var død. De to søskende begraves på Søndag i en fælles grav. Ø, Hurup kirke

Han boede i Birkehuset der lå på Birkesøvej næsten helt ude ved ledet til Tofte skov. I dag nedrevet.

<u>Kreatur passer i Lille Vildmose gennem tiden.</u>

Den første. Mose Jens fra Tofte skov
Svend Thorius fra Skibsted
Håkon Rasmussen Dokkedal
Svend Eskildsen Dokkedal
1979 Arne Levisen Møllesøvej 36 L. Vildmose
1992 Hans Peter Hansen Møllesøvej 20 L. Vildmose
Flyttede senere til Kærvejen 27 a Kærsholm
er der stadig 2017 men nu ikke længere under
staten men under Åge V. Jensen
Og har også opsyn med vilde okser og vildhestene
Der går i Strandengene mellem Dokkedal og Øster Hurup

Efter Svend Eskildsen flyttede til Dokkedal stod huset tomt i nogle år hvorefter Spejderne fra Kongerslev overtog huset 1979 og brændte 1989 . Det blev påsat af nogle børn.
I dag kun en vildtvoksne lund med træer. Spejderne kommer der undertiden på tur derud

Han var søn af Ane og Jens Jørgen Jensen født i Tofte skov

Billeder af Birkehuset

Det har ikke været mig mulig at finde et helt biled af Birkehuset. Billederne her er fra da spejderene havde Birkehuset. Bygget 1931 af Lindenborg

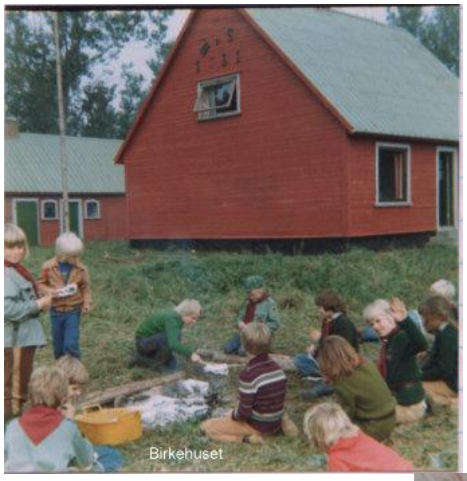

En fortælling der er blevet mig tildsent 2017 fra

Flemming Furhold Under Lindene 5 c 8250 Egå Det var Svend Eskildsens kone Valborg der var min faster og jeg kom meget derud på ferie

Han havde fundet et bånd Med Svend Eskildsen der var kreatur passer i Lille Vildmose . Bånd nr 65

Svend Eskildsen fortæller

Er født i 1911 Guldager Vendsydsel . Jeg kom til Sejlflod komune 1938

Og har boet her siden. Jeg kom året efter mine forældre. Aller først boede vi ude i Klattrup hos en der hed Severin. Senere boede vi i Theilgården, Der boede vi under krigen, og så flyttede jeg derfra ud i Birkehuset, og der har jeg været kreaturpasser i 25 år.

Birkehuset Vi har boet derude i alle årene, det var mere ensomt for konen end for mig. Det er klart, for jeg kørte jo ude i mosen, og arbejde sammen med folkene derude, og hun gik derhjemme ene. Men det fandt hun sig vældig godt i.Jeg kunne godt lide at bo derude. Vi havde kun 1 pige,og hunboede som regel heroppe ved bedstefar og bedstemor. Hun gik kun i skolederfra, der var jo ikke til at komme ind i skole helt herude fra, der varplads nok i huset. Det er bygget af træ . Der var hulrum i det, så hvis vi ikke satte papir i sprækkerne så blæste det ind. Men det gik da godt nok. Vi fyrede i kakkelovn, og vi havde gaslys.

Det var en brandfælde, det er helt sikkert, og der gik da også ild i huset. Det var nemelig så pudsigt med det, at der gik ild i det, vi sad inde om aftenen og snakkede, så sagde konen hvad er det ,der musler sådan, Å det er nok en mus, siger jeg så, og så siger jeg til hunden, gå ud og finde musen, og så gik den hen til kakkeloven og sto og lurede. Der skedte selvføldig ikke mere , så vi satte os igen, men det blev værre og værre, Så kom jeg ud i gangen, så var der ild i hele lortet derude. Nu var det da heldig

At vi ikke kunne få døre og vinduer op, det var lavet sådan, ellers havde ilden rigtig fået fat.

Så begyndte jeg at smide vand på, og konen ringede efter Falch, og så fik vi hold på det.

Vi havde telefon derude, det skulde vi have, for alle de dyr der blev tilmeldt, de kom den vej. Ellers kunne huset jo hurtigt være brændt helt med.

Levevilkårene var såmænd gode nok dengang. Mens vi boede der, gav vinæsten ikke noget i husleje. Jeg tror at vi gav 20 kr om måneden, det var merst synbolsk. Men vi havde det godt, og vi var jo selføldig også kun to mennesker, Vi kunne jo sagtens leve værkstedsarbejde også. Der var fast timeløn, vi arbejde både sommer og vinter, vi blev aldrig fyret. Jeg arbejde heroppe på værkstedet om vinteren. Der lavede vi maskinerne, og hvad der ellers skulde laves, så gødning – vi såede jo gødning hele vinteren, vi var først færdig omkring 15 Januar. Så vi havde jo nok at lave.

Når vi var fædig med det så kunne vi komme ud og lave hegnet.

Mose Jens

Dengang var der jo mange dyr derude, Der var en 24-2500 dyr. Jeg overtog arbejdet efter Mose Jens, han var ansat ved Greven i sin tid, ved jeg. Mon ikke han boede inde i skoven til at begynde med, det tror jeg nok,men han døde ret hurtigt. Han bleb boende derude til han døde, Vi flyttede derud efter ham. Han er begravet på Ø, Hurup kirkegård, hans husholder Katrine flyttede til Kongerslev.

Arbejdsforholdene.

Jeg tror jeg fik 150 kr. da jeg holdt jubilæum, Vi havde et godt forhold til hinanden derude, Vi gik og passede os selv, Vi havde et bestemt arbejde, der skulle passes hver dag, og der var ikke nogen der kom og kikkede på det . Om vinteren gik jeg fra Birkehuset og op tilværkstedet, hvis vi ikke kunne køre, det var jo ikke altid, at jeg kunne køre, hvis der var sne. Vi var tre på værkstedet. Der var en vinter, der var så grusomt med sne. Da gik jeg derude fra og herop, det var en hård tur, der var sne til anklerne- Men da var han alligevel så flink, så han sagde, at jeg kunne få lov til at tage traktoren hjem. Men jeg kom ikke ret meget længere, for den sad fast i sneen. Så det opnåede jeg ikke noget

ved. Men sådan var forholdene jo denne gang. Der blev ikke stillet så store krav, som det gør i dag. Der var vist ingen, der ville lade sig byde, og gå derude fra og herop hver dag, Det var omkring 1950, vi flyttede ud i Birkehuset. Det var lige efter krigen . Vi boede ved Theilgården i det træhus under krigen.

Kreaturpasser

Håkon Rasmussen var sammen med mig til at passe kreaturene,det var fast hele sommeren. Når vi begyndte at få kreaturer,så havde vi ikke fri før de var sendt hjem igen, bortset fra den uge, vi havde sommerferie. Nej der var nok at kikke efter altid, vi manglede aldrig arbejde jeg heroppe lige som alle andre gjorde. Jeg kørte fræsere, jeg har næsten begyndt ude vedNopsagården og arbejde mig ud til lergraven, det var ubder krigen, vi kørte på naturgas , kan jeg huske. Under krigen var vi kun dem, der passede kreaturerne og så 2 til. Vi var en 4 stykker. Jeg var ikke ude og grave tørv. Rolandsen så vi ikke meget til den gang. Under hrigen , dakørte de jo tørv i Smediefoldene, de hente dem oppe i Dragstedes mose. Birkesøen blev drevet fra Mosegården, den var udtørret den gang. Kanalen starter ude i Toftsø. Arealerne i Toft sø er jo lukket under vand igen.

Tyskerne

Der var tyskere I Dokkedal skole, Rolandsen havde 2 der boede oven på. Der kom tit øvelser her. Ja vi kendte jo ikke så meget til dem. Der var både soldater og flytninger. Mure Kristians svigerfar han havde en del tyskere til at spise henne ved ham. Det var tyske flygtninger,der var få russere. Jeg kan huske det blev med at være koldt langt hen på foråret, og de spurgte,
Bli'r det aldrig sommer heroppe ? Der var nogleenkelte russere oppe i bakkerne, men hvor de boede er jeg ikke klar over, men de gik da frit rundt deroppe, jeg tror, flytningerne var godt tilfreds med at være her, så var de jo fri for det mareridt derhjemme. Der var mange flytninger ude på skolen specielt mange kvindeer. De kom da fra Tyskland. Så spillede vi badminton derude i salen, og en dag, da vi kom derud, da stod der en flok nøgne kvinder, der havde været i bad. Du kan tro at vi kom ud ! Vi løb derfra. Der var alle muloge, tykke og tynde og unge og gamle, de skulle have deres ugentlige bad.

Pavilionen

Der var ingen tyskere på kroen, for det var Per, der havde den, og han tyskervenlig, så der var ingen så vidt jeg husker. Men der var en barak længere henne, der oppe ved pavilionen, jeg tror nok, at tyskerne byggede den. Jeg ved ikke hvem der har den i dag. Jeg kan huske at de holdt fester og sager på bakken, der kom alverdens mennesker, for der var ingen tyskere der. Jo de havde godt nok vagt deroppe, men de havde ikke selve salen.

Overflyvning.

Jeg kan huske engang, vi stod deroppe, og tyskerne stod ved siden af. Det var jo sådan et samlingssted, hvor vi kom op om sommeren. Og lige pludselig, da vi kikkede ud over havet, da kom Englænderne. Ja vi kunne godt se på tyskerne, at de blev så sjove, men der skedte ingen ting. De fløj forbi. De sagde ingen ting, men så var der en tysker, der pegede på dem. Men det kunne godt være blevet farligt, hvis de var begyndt at skyde på os. Der faldt en tysk flyver ned ude i mosen, kan jeg huske. Ude i nærheden af tårnet. Jeg kan ikke huske oræcist, men jeg så, den faldt ned, men det var jo ikke noget, vi skulde gå og stikke næsen i Der faldt vist også somme tider nogle englændere med herude, hvis tyskerne opdagede dem. Der gik ikke ild i mosen, fordi der faldt en flyver ned. Jo der faldt en stor tysker ned, da gik der godt nok ila. Der faldt en ned ude i skoven engang, den var fuld af

madvarer, smør, brød og alt muligt, jeg kan ikke huske, om den blev skudt ned. De stjal alt muligt heroppe.

Kafferisteri.

Jeg kan huske fra første verdenskrig, at vi fik rug til at riste på pandendet har jeg været med til. Der skulde røres hele tide i det, for at detikke skulde brænde på, det skulde brunes, jeg kan huske, at vi kom cikorie i, vi kunne ikke få rigtig kaffe dengang, den kaffemaskine er helt sikkert også brugt under andens verdenskrig, men da fik vi jo noget surrogat, man kunne få Richs og Danmarkk og cikotie.

Hugorme

Der var utroligt mange hugorme derude. Når vi kørte med maskinerne så kunne vi ikke forstå, hvad det var, der peb ?det var hugormene, de var bange, når vi splittede lyngen ad. Det
Var lige sådan når der var ild på, så kunne vi også høre at de peb. Jeg kan lige så tydeligt huske det, i begyndelsen, da vi boede i Birkehuset, denne piben, jeg tænkte: Hvad erdet for en piben, der er ? Men set var hugormene, de kunne ikke lide varmen fra ilden. Der var mange hugorme ude ved Birkehuset. Min kone var bange for dem, det var somme tider, at de kravlede ind til os. Der kunne jo altid være et hul i træværket, hvor de kunne kravle ind, og når så konen så det, så blev hun bange, men de kom aldrig længere ind end i hulrummet. Man skal ikke være bange for dem, for når bare de kan komme væk så gør de det

Hunden

Vi havde en hund, den blev bidt af en hugorm, men det lærte den jo at tage sig i agt for. Det var sjovt med den hund, for den gik på vores område, den havde fået besked at blive hjemme, for vi måtte faktisk ikke have hund derude af hensyn til dyerne. Der var et sted i haven, der lå hugormene, og så kunne vi , når han gik, så gik han i en bue udenom dem. Han havde respeekt for dem. Så fandr han ud af, at der var en hare, der havde en killing ude på græspkænen, så tog han den ind! Det var jo en hunhund, og havde aldrig haft hvalpe, så killingen skulle patte den. Det var en slags moderkærlighed, men så begyndte vi at fodre killingen og så døde den, det kunne den ikke tåle. Det var en puddel hund, vi havde. En halvstor en, de er ret så klåge..

Udstykningen i mosen

Gårdene blev udstykket fra Jordlovsudvalget. De skulde jo søge om at få en . De fik ca en halv hundrede hektar 40- 50 tdr. Og så kunne de få lån til at bygge for. Sådan nogle ejendomme de kostede 65-70 tusind Kr.dengang. Ejndommene blev udstykket i 50 erne. Dem der blev udstykket på Sisgårds mark, det var i 36, de kostede 14.000 Kr Mit hjem det (intervievernes) blev bygget i 56. Der er nogle, der blev bygget i 53. De begyndte ude syd på. Ja det var i den tid, der blev bygget derude!

Spritfabrikken

Jeg har ikke fået fortalt noget om spritfabrikken, og jeg har heller ikke smagt den. Men for resten, da vi kom herned,da var jeg ude på Vildmosegården, der vesten for gården, der kunne vi se, fundamenterne fra den. Det var på modsatte side af vejen, de gravede de tørv til spritten, jeg ved ikke, hvordan de lavede det, men de sagde, at de ikke kunne lave mere, end de selv kunne drikke . Kresten Olsens far og Theodor Borup.de har arbejdet derude på spritten. Men ellers ved jeg ikke noget on det, det var jo før min tid.

Veje

De har aldrig prammet med stuse herude. Det er kun oppe ved Gudumholm. Staten har lavet alle vejene herude i mosen. Til at begynde med var der jo mose over det hele. Men der gik en vej over Kongstedlund. Da staten havde lavet vejene blev det kummunale veje. Der er betalt bompenge helt op til 1936. Derfor hedder det bomhuset. Det ligger der engang . De hørte til den ejendom stadig det er Aunsager , der har det. Det har været Kresten Langelands bakker engang. Nu hører til den ejendom han havde. Men da staten kom, da skulle de jo bruge sand til vejene, og så købte de da bakkerne af ham. Men hvorfor de stoppede,det ved jeg ikke. Men så begyndte de jo at grave nede ved sportspladsen.

Tipvogne.

Jeg var fyrbøder den gang på lokomotiverne, da kørtre jeg i 2 år med lokomotiverne. Det var en sjov fyrbøder de havde, for der var ingen pålokomotiverne. Det var et bette lokomotiv. Der var kuglelejer på tipvognene, og de gik i stykker, og så blev det lavet om til "hybertalslejer?" . Dem var jeg med til at støbe alle sammen, om vinteren var vi jo altid på værkstedet, så lavede vi alt muligt arbejde . De gamle kuglelejer er nok fjernet, for der kommer en gang imellem en skrothandler ude fra Sundby og tager noget af lortet med dem, så de er nok væk. De er skrottet en masse.

Multebær.

Jeg har ædt mange hjoutninger, men de var ikke gode, det synes jeg ikke. De ligner lidt efter jordbær, men knoppen er lidt større, og de er på størrelse med et hindbær. De er hvide og røde og gullige, som jeg kan huske det, men de er sjælden at finde dem derude nu. Du skal ud til dyerhegnet, og så kan du nok finde nogle derud af. Det var der, jeg fandt dem. De er nok forsvundet, fordi mosen er forsvundet. Da vi lavede den grøft, - vi lavede den, der skiller mellem statens og cementfabrikkernes, da vi grøften og smed jorden op. Året efter, da var de lige så fyldte af hjout-ninger, op ad den rå jord! Det må jo være fordi rødderne ligger i jorden, og nu kom de op til lyset. For der var mange den gang. Men nu bliver det jo fræset ogh dyrket, så nu er de væk. De skal selv- følgelig nok have meget vand. Der var rævlinger, de groede på sådan nogle sjove skiderikker, de har sådan en lang hale med nogle pippe på, næsten lige som grangren men i bette format. Så sidder bærene nedenunder. De er sorte. De er også deude. Der er også blåbær derude og tranebær, men der er fleste bær inde i Tofte skov.

Gravhøje

Der gravet meget grus over Kællingebjereg. Der var mange gravhøje, hvor der var krukker i . De stod langs med vejen, så man kunne tage dem, så de forsvandt jo. Min far har haft en, men jeg ved ikke, hvor den er blevet af. Der blev fundet mange ting dengang. Den gamle post fra Dokkedal, han havde en svoger, der blev taget for krybskytteri. Men det ligger mange år tilbage. Da var der hverken vej eller sti over mosen. Fisker Laurits og Anton gik langs kanalen og den vej over Kongstedlund for at komme til Kongerslev. De kørte med en trillebør.

Rygning under krigen.

Vi måtte ikke ryge ude i mosen, men vi gjorde det alligevel. Vi kunne få 3 pakker cigaretter og en pakke tobak om ugen. Der var jo rationering. Men så begyndte vi at dyrke tobaksplanter og tørre

dem. Og røg dem i piben. Jeg prøvede også med snus og skrå, men det var ikke mig, men når man var sulten nok efter en smøg, så kunne man nok

Vand

Det var et stort problem at have vand nok med i mosen. Til at begyndemed, da vi lavede grøfter, da var der jo vand nok, så der lavede vi en vandspærring, det kunne godt gå, men varede jo ikke ret længe, så begyndte de at lave brønde i jorden, og så stod op på denne måde. Så blev der jo for lidt vand. Men så lavede de brønde over det hele, dem var der vand i om foråret og efteråret, men det holdte så også op, så lagde de en vandledning ud. Alle de brønde der ligger derude, det er nogle jeg har gravet. Brøndene er en 4-6-m. Det afhang af, hvor manskulle ned. Det var cementrør. Vi drak ikke af grøfterne

Kildevæld.

Der var et kildevæld nede i Skallekrogen i sin tid. Ad vejen mod Hurup og langs med grøften ind i mosen ca 2 Km. Der ligger den. Det var en kilde og den brugte Vildmosegården for øvrigt. Der var en grøft ind til gården ude fra den kilde. Det kan jeg huske, de snakkede om.Men staten kom så begyndte de at splitte det hele ad. Men det er da muligt, at hvis der bliver gravet ned der, at den stadigvæk er der.

Birkehuset.

Vi kan opleve den oprindelige mose endnu, hvis vi kommer inden for dyrehegnet. Nej man skulle nok bo ude ved Birkehuset, så kunne man komme derind. Der er ikke nogen, der bruger Birkehuset mere. Spejderne fra Kongerslev må bruge det. Nu er der jo vand derude. Men der er ingen lys. Da vi flyttede derud, da tilbød vi at betale, hvad det kostede, at lægge lys ind, men det ville de ikke have. Det havde vel kosted en 5-6 tusind dengang. Men det kunne ikke lade sig gøre.

Flyvepladsen i Mou

Alle de mennesker, der kunne arbejde, de arbejde deroppe. Dem der gik ledig blev sendt derop eller ud på flyverpladsen i Aalborg Manfred Andersen arbejde deroppe. Der blev lavet en flyverplads, det gjorde der, men om de så kom til at bruge den , det ved jeg ikke.

Naturgas.

Staten begyndte at grave sand af bakkerne i 1948-49. Det var efter krigen. Men vi kørte da godt nok under krigen med maskinerne, vi kørte på naturgas. De hentede gassen i Frederikshavn. Det var Kjær fra Dokkedal der hentede gassen, han kørte i mange år. Han kørte for staten, der lange lastbil til., og så kom Løkke Karl til at køre bagefter

Frihedskæmperne.

Jeg tror ikke, at vi havde frihedskæmperne herude, det var ene bondekarle, vi havde. Jo der var alligevel en, han boede ved siden af mig dengang, han kom oppe fra Sundby, Så han var jo tilflytter. Han fortalte da, at han var det, bagefter, men det var noget af en pralerøv. Jeg ved ikke af, at her skulle have været flyveblade her. Men flyvningen kom herover, det kunne vi sgu```høre om natten.

Asylgården.

Fattigården hed asylgården, Severin Larsen bror var bestyrer derude i Egense, Men hvordan der egentlig var deude, det ved jeg ikke noget om.

Gårdene i Tofte skov.

Tofte skov hørte jo under greven, jeg mener, at de skulle arbejde for greven for at bo der. Det gjorde jo alle gårdene før i tiden . Mose Jens var jo ansat ved greven, og så vidt jeg husker, kom han inde fra Tofte af. Greven havde kreaturer, der gik ude i Tofte sø, kan jeg huske. Det var vist den første sommer jeg var her, da var jeg cyklende derud, og da var vi inde og besøge Jens, Men det blev jo så nedlagt, da staten overtog det herude, og så blev det lavet sådan, at folk kunne slå hø derinde, og det gjorde de jo i mange år. I al den tid vi boede ude i Birkehuset, da lukkede vi porten op om morgenen og lukkede dem igen om aftenen.

Kreaturer.

Der var jersykører og røde køer og de brogede. De kom allemulige steder fra, fra hele området her og oppe fra Vendsyssel. Helt over fra Vestkysten, kom de, og halvejs fra Sønderjylland. De var der fra den 15 Maj til 15 Oktober normalt. Så kunne der selvfølgelig ske det, at der var en fenne, der ikke kunne bære det mere, så var vi nød til at sende dem hjen før. Til at begynde med gav de fra 90- 100 Kr pr dyr.pr. sæcon. Men der var også nogen, der lejede hele folden. I dag tror jeg, det er 300 kr Pr, sæcon. Alt det der er i Birkesøen, det sorterer jo under os dernede, og vi krævede pengene op. Til at begynde med krævede vi en 50.00 kr op om året. Men efterhånden faldt væk, for så begynder de at stykke ud. Men ellers var vi i arbejde fra morgenen kl 7 til kl 4 om aftenen. Så var jeg ude og suse, så passede jeg kreaturene, De skulle jo tælles, for de kunne gå i grøfterne og drukne. Vi havde faktisk hver dag et dyr i grøften et eller andet sted, så det var nødvendligt at holde øje med dem for at være sikker på, at de var der, og de kunne jo også blive syge.

Bjærge dyr op af grøfterne

Til at begynde med, så tog vi dem selv. Vi gravede en rende ned til dyret, og så satte vi et reb omkring det foran og klappede det lidt på røven. Vi har prøvet alt muligt. Til at begynde med var vi ikke så brutale, som vi blev efterhånden. Vi fandt jo ud af, at de kunne godt holde til det. Vi havde en knigtang i lommen, og så fandt vi ud af at tage det i halen med knibtangen og rykke til, det var akkurat ligesom det fik et elektrisk stød. Så lige pludselig, så kom dyret op. Vi prøvede også at tage fat om næsen og lukke for luften. Det, det drejede sig om det var at få dem op. Men der var også visse ting, man skulle tage sig i agt for, for dyrene var vandt til at gå frit derhjemme, de var ikke til at få op, hvis man satte en grime på dem, så satte de bagud, så satte vi rebet om halsen på dem, for det var de vant til, og så kom de op, sådan var der flere ting, man måtte lærte, Ellers så senere hen, da grøfterne blev så dybe, for de blev jo udvidet og sat ned til sandet, så fik vi falck til at komme, for vi kunne ikke selv rykke dem op, når de var så langt nede.

Hegn.

Men så efterhånden som vi fik eletrisk hegn, så hjalp det lidt på det for før var der kun to tråde omkring fennerne, og de gik i stykker, så var det jo nemt at smutte ud. Vi kumme bedre styre det, da vi fik eletriske tråde, men vi fik heller ikke så mange dyr mere. De sidste år, jeg var der ude, da tror jeg, at vi havde en 17-1899 stk tilbage. Resten lod vi gå ud efterhånden, som det blev solgt. Der var en gang, det var ude ved mergeldyngen i svinget, der forsætter det ud i fennen der, der gik hegnet i

stykker, og så rendte alle dyerne til Kongerslev. De endte oppe i byen. Der var nogle og halvfjerds dyr, og de blev fanget alle sammen.

Bremser.

Hestebremsen findes ikke på kreaturer mere , den var ved at uddø dengang, Nej hestebremsen det er ikke den, der stikker kreaturene. Til at begynde med, når vi fik kreaturene ud i mosen, så var der en dyrlæge til at kontrollere dyerne, og hvis der var bremser larver op dem, det kunne man mærke, for så blev der sådan nogle buler, så pillede dem ud alle sammen. Det kostede så og så meget, men til sidst var der aldrig én. De ovelever fra det ene år til det andet, men de skulle på den måde, at de ståk dyret om efteråret, og så sad æggene på dyret til om foråret, og så kiom de med ud i mosen igen og blev udklækkede. Så begyndte laverne at kravle ud. Men når vi kontrollerede dyerne, når de kom, så tog dyrlægen dem alle sammen med en hækkelnål. De sidste åringe, vi var derude, fandt vi aldrig en. Så de stort set udryddet.

Nittinger.

Lad være med at snakke om nittinger, jeg kan mærke dem endnu. Vi måtte gå hjem fra arbejde, Vi kunne ikke være der, når de kom. Det var et grimme dyr, og det var ikke til at gardere sig for på nogen måde. Det skulle være et bestemt vejr, for at de kunne være der, tungt tåget vejr eller også meget stille vejr. Så snart det begyndte at blæse og blive solskin så var de væk igen, men de kom lige så hurtigt igen, hvis vejre var der. Jeg tror ikke dyrene mærkede dem..

Fluer.

Det er ikke hestebremserne, der er efter kvierne, Hestebremserne de sætter æggene i hårene på hestene, så står hestene og gnaver hinanden, og på den måde for de dem i sig, og så udvikler de sig fra dem. De insekter, der stikker patterne på en ko, det er ikke bremser, det er fluer. Det var ikke klægen, de var ikke så slemme. Nej det var et stort problem førhen, men det er ikke så slemt nu, for de har fundet noget til at smøre på patterne. De dyrlæger, der har været herude, de sætter sådan nogle firkantede plader om halsen eller i kæden, ja de har sågar hængt dem i halen af dem. De plader er præparerede med et eller andet prudukt, og det skulle holde fluerne væk. Jeg ved ikke, om det er fordi, de ikke kan lide lugten, eller hvad det var. Det er noget nyt, de har hittet på i de sidste åringer, og det skulle få fluerne til at holde sig væk, så de ikke stikker dyrene i patten. De siger, at det har hjulpet. Så sent som i sommer var jeg ude og hjælpe med at trimme dyerne, der var blevet præparreret med det, de havde trukket om halsen på dem. Nu har de fundet på nogen helt andet noget, Det er en væske i en flaske, som de smøres hen af ryggen på dyrene med en pensel. Men det tror jeg nok, skal smøres på en gang om måneden i hvert fald, for at det kan være effektivt.

Krybskytteri

Ktybskytteriet foregår jo om natten eller morgenen tidlig, så det er jo ikke til at fortælle meget om, Og krybskytterne var jo så fiffige og kloge, så de var altid væk, når vi stod op. Men det var da engang, at der blev taget nogle. Det var skytten, der var ude og havde set de. Så i stedet for at gå efter dem, så kørte han uden om og op til Kongstedlund, og så tog han dem deroppe. Det var smart, men det hjalp jo ikke noget,for det var ikke på statens jord! Så var der ikke noget ved det.krybskytterne har nok nærmest brugt jagtgeværer, vil jeg tro. Jeg tror ikke de brugte riffel, Der var en gang én , der havde skudt en ko ude i fennen, det var lige ud til vejen, og så havde de skåret hele boven af den. Den var skudt med en riffel, for kuglerne lå på vejen,

Enebarn

Jeg var enebarn, og min datter var enebarn, så min datter sagde altid, da hun blev ældre, at når hun blev gammel, så ville hun have børn! Hun har også 5 i dag, men hun bor i Malmø, så det er lidt kedeligt, jeg har ikke lyst til at rejse derover, her har jeg jo alle mine venner, men jeg kan godt se problemet. Hun er gift med en Dansker-. De flyttede derover, da der var lidt med arbejde her, han var tagdækker.

Greven.

Jeg har aldrig haft noget med greven at gøre, men har en gang været inde og besøge mig, det var fordi, der var en hest, der løb ud foran ham på vejen,Så kom han ind og sagde det, og det var da også fint nok. Vi har da været naboer, og han kom da også forbi her om søndagen, så kørte han ind af porten her. Gårdene inde i Tofte skov blev sikkert nedlagt, fordi han ville have det hele for sig selv, eller også var det fordi, de ikke kunne forrente sig. Jeg tror ikke, at de kunne leve på det. Knarmou, hed den ene, det var vist den sidste der blev nedlagt.

Karl "Murer Karl" Trommelholt

Min far er fra Veddum, navnet stammer derfra, Jeg err født i Mou i 1919 Senere boede vi i Høstmark. Det var da den Eskildfamilie havde det dernede på Høstmark. Jeg kan ikke huske, om min far og demn gamle Eskildsen var i familie. Alle fars brødre rejste til Amerika. Min mor var smede datter fra Egense.

Grave tørv til husholdningen

Vi gravede tørv ude på Høstmark, da vi var drenge, det var da med hånden. Når vi skulle ud og grave tørv. Så var vi en 3-4 knægte og så far og mor. Jeg har gravet tør ude ved ham gåsemanden på Møllesøvejen.

Jernalderfund

Ude ved Anker Jensen,(Møllesøvej 32) da var jeg med til at bygge gården. Men den flyttede vi, det var vi nød til, vi ramte jo nogle risfletning og så fik de her arkæologer det at vide , og så kørte de ud og så på det. Hvad det blev til, og hvad det ikke blev til, det ved jeg ikke. Men vi gravede da lige ned i en gammel boplads, der var både aske og skidt og møj. Vi skulle så have ført kloakerne ud, og så gravede vi nede i grøften, der var gamle rispinde der. Så var det en rigtig gammel risbrønd, der var flettet. Det var mindst 2 meter nede. Da vi gravede sokkel og kælder, da kom vi vel 1,5 m. ned og da gravede vi i aske og benstumper og krukkeskår. Jeg kan ikke huske, om vi tog noget op ad det. Men arkæologerne kom da derud og kikkede på det. Så flyttede vi jo stuehuset. Men henne ved Eigil (Møllesøvej 34) der blev der fundet en hel del krukker

Mureren bygger Birkehuset

Jeg kan huske, at min far kørte helt nede fra Høstmark på en cykel og derud hver dag. Da var der ikke vej den vej ud, da kørte de ind nede ved Bommen, for at komme til Birkesøen. Der var ingen andre veje. Jeg kan huske en aften, så kom far ikke hjem, vi tænkte: Hvor mon far er henne ? Det var nok i November eller december måned. Han var alene ude, han var ude for at støbe soklen til Birkehuset. Det blev lavet i 1932 eller 33 nej 31. Det stod på enden af huset,grevens initialer stod oven over. Det var greven der lod det bygge. Nå men han kom ikke hjem og kl blev 8 og den blev halv 9, og vi spurgte jo mor, hvad mon far bliver til, Så kom han den var næsten 9 om aftenen, det

var et meget dårligt vejr, det frøs.Så var han faldet i grøften ude ved- det var i en af side grøfterne, når vi kører ud forbi Uno x og så ind, for han var kørt ud forbi Vildmosegården. Det var i en grøft, men det var ikke kanalen. men det var i en af de gamle grøfter, der var lavet før staten overtog det. Det var også murer Marinus der byggede sprit fabrikken. Laurits Borup og Karl Olsen har været med derude.

Alfred Eskildsen

Mine forældre kom her til byen i 36, da far skulle begynde henne i mosen, de boede for øvrigt oppe i bakkerne i et træhus det første halve års tid. Så købte staten det hus herude, og der har min far og mor så boet ved siden af Rolandsen til de døde. Min moder døde først i tresserne og far døde derefter, det er 10 år siden, jeg flyttede herop i 75 (Kystvej176). Han boede alene i 10 år. I al den tid han har boet herude, har han arbejdet i mosen for staten. Han var arbejdsformand derude. Rolandsen kunne jo ikke klare alt det arbejde alene, han skulle jo passe regnskaberne, en overgang var her 75-100 mand her. Der var nok at holde regnskab på, så han kunne ikke være ude i mosen hele tiden for at styre det. Mor arbejde ikke, det var dengang kvinderne var hjemmegående. Jeg tror nok, at han var glad for at være i mosen, det var hele hans liv. Han kørte her fra fra 36 til han døde, Det er klart, det sætter sit præg på en mand, at arbejde med det samme i så mange år.

Opdyrkning af mosen

Lige til at begynde med,da blev der godt nok gravet grøfter derude, og så lige indtil de fik vejene lavet, og få kørt mergel ud og få sået græs i det hele. Det var et stort arbejde

Spor

Der gik det store spor fra sandgraven og helt ud til Dragsvejen, Det allerførste spor, der blev lavet, det var langs med kanalen, da tog vi sand nede ved broen. Den gamle bro. Det var det første, der blev lavet.Så kørte de sandet ud til vejene. Derefter, så kørte de det heroppe i bakken, og begyndte at køre derfra, så blev sporet lagt ud til alle de veje vi lavede. Der var spor fra Dokkedal til Kongerslev og til Kællingbjerg, helt oppe til mergel graven ved Randrup. Sporet gik helt
op forbi Kongerslev og Svanfolk bakker og ud til Randrup (Hjort hed han han havde kreaturer ude i mosen i mange år) Der var mergelgraven ,der arbejde smeden henne, dengang de tog mergel af. Der var en stor gravemaskine derhenne. Jeg vil tro, at der var en 60-75 km spor,da der var spor over det hele. Alle veje var der spor på. Vi lagde spor i 5 år , jeg startede i 38 og arbejde der, intil jeg begyndte som kreaturpasser efter Mose Jens. Når de lavede spor, så lagde de 8 sveller ud. Der kom en hel del materialer herud fra den store mose, det blev kørt herned med bil. DE lagde 5-6 sveller , og de var 6 meter lange, så blev der lagt en på hver side, og der var 70 cm mellem sporene, så havde vi nogle spær, og så havde vi nogle spir, vi slog ned, fra den ene side og fra den anden side, de lå forskudt for hinanden, det var utroligt at de kunne holde, for de var ikke længere end en tommelfinger, det var de ikk ! For såvidt attræet var nogenlunde frisk, så holdt de, ellers kunne de ikke holde, men ellers var der aldrig noget galt.Det eneste, der kunne ske, det var, at det kunne komme til at vakle, når det var varmt om sommeren, så udvidede sporene sig, og så væltede togene. Det er set de kalder solkurve. Når vi lagde sporet, så var der 1 cm . mellem hver studs. Hvis det så blev varmt,og sporene ikke kunne udvide sig mere, så blev der kurver, og så væltede vi med skidtet, når vi kom kørende. Men når der var bakket terræn, så kunne det også godt blive skubbet sammen. Nej, der skulle være mellemrum mellem skinnerne. Til at begynde med havde staten alle vejene herude, men så gik de over til at være Kommunale.

Mose Jens

Når Jens var oppe ved købmanden, så skulle han have de her øl og så en flaske vin med hjem. Hjem til Katrine, blev de gift ?(Nej) hun var hans husbestyreinde. Jeg tror, han var en 50-60 år da han døde. Jeg var kreaturpasser til at begynde med, jeg havde nogle stykker derude, men så overtog jeg det.

Grave tørv.

Da jeg var 18 år, da gravede jeg tørv sammen med en ven en sommer, med stolper ! . Vi havde en kniv, på en klods (Bræt) og så blev det skubbet ned i jorden med håndkraft, så det blev sådan nogle lange klyner, og så kom den anden bagefter med en spade. Det var oppe ved Tylstrup, Det var noget, der hed gammel åmose. Det var en stor herregård, der havde jord derude. Alle byens mennesker lavede tørv derude. Så var der en ingeniør der gravede tørv og han havde fået 3 hold til at grave der. Vi gravede flere hundrede tusinde tørv der. Min kone og jeg har gravet tørv ude, hvor gåsemanden bor på Møllesøvej 16 det var til vores egen husholding. De første åringe vi boede her i Dokkedal, da kunne vi ikke sådan købe tørv. Ja vi kunne godt, men det havde vi ikke råd til, og så gik vi ud i mosen og gravede tørv. Det gjorde vi om foråret, ja frosten skukke selvfølgelig af jorden først. Det var vist Flou, der havde det jord. Der var sådan en brik, jeg tror, den var 5-6 m lang. Nej det var Kren Langelands jord.

Sandgravning.

Kren Langelands gård var den største i byen, hans mødding lå nærmest der, hvor købmanden bor. Da begyndte bakkerne ved købmanden, pg de gik helt ned til Anders Petersen, det sidste hus på venstre hånd, når du kører ind til kirken. Den kørte staten væk. Den var næsten lige så høj som et hus en 3-4-m høj. Det var det første, de tog af bakkerne. Da de købte det af Kren Langeland, da begyndte de med at køre det væk der. Det så jo så mærkeligt ud, at der lå sådan en stor dynge jord her lige midt inde i byen.Staten begyndte nok at grave af Muldbjergene i 1938-39 de blev vist ved i 3-4 år. Jeg var selv med til at grave væk. Der blev kørt en utrolig masse sand på vejene, normalt skulle der 1,5 m på men somme tider kom der 3 m,Der var vist 18-20 mand til at læsse tip vognene. Det hele foregik med skovl. Der var ikke andet.
Der blev også kørt kridt derud, det tog de ovre i Kællingbjerg. Der lå et spor der, lige bag ved. Der tog de også meget grus ovre. Det første vi hentede det var lige bag gården der, jeg var nemelig fyrbøder den gang. Der var en brink, vi gravede af. Det skulle vi grave med skovl. Jeg mindes ikke noget om nogen tilrejsende, men de boede de forskellige steder i byen, Ude ved staten var det ene lokale folk der arbejde. Det var jo cementfabrikkerne, der trak folk dengang

Kreaturpasser-

Om morgenen, når vi gik ud til kreaturene, så var det somme tider at klokken, kun var en 4-5 stykker, sådan lige når solen stod op. En morgen gik jeg derue og talte kreatuer, så sad der en stor flok harer der. Der var to flokke i en rundkreds af 10 gange 10 m. der sad de, der var en 20-30 stykker, og inde midt i der hoppede så en hare rundt omkring. Ja jeg forstod ikke haresprog, så jeg ved ikke, hvad den sagde, men den fortalte altså et eller andet, Så var det jo dumt, jeg kunne jo have blevet stående, men jeg skulle jo hen og se , og så var de væk. Det så sjovt ud, de løb ikke væk i én retning, de løb alle mulige retninger. Hvad det var der foregik, det ved jeg ikke, jeg har snakket med nogle jægere, de siger, at det er noget, der sjældent sker, men de ved ikke, hvad det er- Der var også en masse krager derude, når jeg kom ud, de kunne jo råbe så det ikke var til at høre ørenlyd. En overgang var der mange krager derude, de ynglede inde i Tofte sø. Men så lige pludselig forsvandt de. Det er vel når forholdene bliver for dårlige, de skal jo have et stort område.

Køre lokomotiv.

Det allerførste jeg startede med , da jeg kom herned om foråret,da arbejde jeg sammen med en dræningsmester det første halve års tid. Han boede over i Kren Ladefogeds gård. Da begyndte han at dræne ude i mosen, men så holdt han op, og så kom jeg ind til Rolandsen. Så begyndte jeg at køre fræsere. Da vi kørte sand og grus på vejene derude, da kørte jeg med lokomotiverne. Vi var 2 mand, der stod på maskinenen, den anden kørte, og så skulle jeg sørge for at holde tryk på kedlen. Vi fyrede med kul. Kullene blev kørt hertil. Vi havde lavet sådan en kulvogn, så vi kunne have kul med ud.. Vi skulle samtidig have vand på hele tiden. Der var en tank neden under, hvor vi fyldte vand på- Så kunne vi sætte vand på, når vi lå og kørte, Det vat interessant arbejde, Så kom jeg til ar køre fræser igen. Så kørte jeg der hele tiden under krigen, ja indtil krigenvar slut, og så var det han døde, og så kunne jeg komme deud, hvis jegville have det. Da havde jeg købt træhuset dernede dengang, så jeg var ikke så begejstret for det, men så sagde han, at hvis jeg ikke ville have pladsen, så kunne jeg ikke blive ved med at være der, ja så flyttede vi derud først i 50 erne, Så var det, at jeg begyndte at se efter kreaturer derude.

Vand.

Efterhånden kunne det ikke gå, vi kunne ikke blive med at få vand til kreaturerne. Så gravede vi nogle brønde hele vejen ud langs vejen. Så kom jeg til at køre vand ind. Jeg kørte vand fra kl 7 om morgenen til kl 5 om eftermiddagen, og det var hver dag, alt det jeg kunne klare. Det gik godt nok i nogle år, men efterhånden som mosen blev udtørret, så blev der for lidt vand i brøndene. En sommer kørte vi vand i tønder fra Birkehuset og rundt omkring i hele mosen. Så fik vi lagt vand ind over fra Kongerslev, og nu er der selvvanding alle steder. Ledningen går ind ved Trane vej. Jeg holdt op , da jeg var 68 år

Overarbejde

Når chafførerne kom, så kendte vi dem efterhånden alle sammen, og de havde gerne en øl eller noget andet. Håkon Rasmussen arbejde altid derude også. Så var der en chaffør. Han kom altid for sent, men Håkon regnede jo med, at der var en øl eller 2 når han kom. Så fulgte han ham ud, og hjalp ham med at læsse kreaturerne af, og så var han væk, Så kom hans kone ud og spurgte mig, hvor er Håkomn blevet af ? Ja det var jeg ikke klar over, så det var lige ved, at vi skulle have en eftersøgning sat i gang. Men så sagde jeg godt nok, at jeg kunne tænke mig, at han var taget med cafføreren, så kom han nok hjem i løbet af aftenen! Og det gjorde han da også. Men hun var bange for, at han var druknet i mossen for normalt kom vi da altid hjem ved 4-5-tiden Hvis ellers der ikke sad et kreatur i grøften eller noget. For så skulle vi jo have dem op først.

Bomhuset

Bomhusety ligger , hvor det altid har ligget, men der var da noget , der hed Adamshof, det lå op ad Birkesøvejen og så ud i mosen, der tager vejen et sving, og der ligger en bro, der hedder Hofbroen. Der har Adamshof ligget. Det var det første sted, vi hentede sand til mosearbejdet, der hvor der er graner i dag. Broen bruges ikke mere, men der kan vel gås på den! Vi skulle betale bompenge ved Bomhuset, for greven og Carstenskjold de var jo noget uenige om det der. Dengang skulle man jo over Kongstedlund jorde for at komme til Kongerslev. De brugte vel pengene som et tilskud til at holde vejen i stand. Men så lavede greven jo en vej selv fra Kællingbjerg og ud til Bettesøen. Det var Krogsen –Sigfred Poulsen fra Kongerslev , der lavede det. Det var før staten købte mosen og vejen var da også god nok. Ja det er den stadigvæk, det er den vi kører på.

Grøfterne

Grøfterne blev gravet, 1,2 m brede for oven, og så blev de gravet 1 m i jorden, og så forsatte vi ind i mosen, vi gravede ikke længere ned, for så ville de falde sammen. Så blev vi ved så langt ind som vi kunne. Næste år skulle de også være 1.2 m, så der blev gravet af siderne, og så tog vi et spadestik i bunden og så forsatte vi indad. På den måde er grøfterne lavet. Vi kunne ikke grave dem helt ned med det samme, for så faldt de sammen. Det har jeg været med til, men det var et tungt arbejde. Alle de grøfter, der er derude, blev lavet på denne måde. Man fatter jo ikke, at det kunne lade sig gøre, men det gik! Det skete, når de gravede, så kom der lige pludselig en bule, og når de stak i den, så væltede vandet ud.

Bo i Birkehuset.

Da vi boede i Birkehuset, blev vi så fortrolige med dyrene derude, de gik jo rundt i haven. Så havde vi en rå nede i træerne. Der var den hvert år, men en sommer, da kom den ud, da havde den 2 unger med ud, min kone gik og hakkede frugt ned, og de gik næsten lige ved siden af hende. Det er noget, der sjældent sker, for de er meget sky.
Det var dejligt at bo ude i Birkehuset, hvis ellers man kunne finde sig i det. Men det var da et problem til at begynde med, vi havde jo hverken vand inde eller lys. Så fik vi en tønde til at tage vandet fra taget, det var godt nok til husholdningen.. Det var blødt vand. Vi beklagede os jo noget over de toiletforhold, der var, vi kunne jo bare sidde udenfor i haven, Men så fik vi dem alligevel til at lave et toilet. Der blev sat en tønde til vand oppe på loftet, så kom der vand op i den, og så kunne det skylle toilettet ud, Der var der ikke noget i vejen med, da det blev lavet. Men når der kom gæster, så skulle vi jo fortælle dem, at de skulle pumpe med håndtaget, når de skulle skylle ud.
Så fik vi bil at køre med, og så kørte vi til Kongerslev og handlede, Det var ligesom lettere for os end at køre til Dokkedal. Slagteren fra Mou kom på landtur derud hver uge, og kneb der, så kunne vi også få købmanden til at køre ud med varer. Men vi kørte ud og handlede hver ugedag. I flere år fik vi mælk fra Mosegården. Men det blev også træls at gå derop hver dag. Vi kom ikke meget på besøg hos folk, for jeg var jo faktisk træt, når jeg kom hjem efter at have passet dyr hele dagen, og så var der jo også telefonen, den skulle også passes, der ringede hele tiden noget om kreaturerne. Det havde vi meget arbejde med. Ja det var selvfølgelig mest konen om dagen for hun gik hjemme, og hun var også lige så godt inde i arbejdet som jeg var. Det var hun jo nød til. Det var værre med vejret, det døjede hun meget med, min kone døde af astma, hun blev faktisk kvalt, fordi lungerne var fulde af vand, hun havde så meget vand i kroppen. Men det var efter, at vi var flyttet her op 2-3 gange om ugen havde hun læge, det var næsten altid om natten. Hun blev kun 63 år

Og så blev det hele sat under vand. Vildmose centret i baggrunden og Bette søen til venstre

Mon også Birkehuset der ligger i træerne går med i købet og drukner
Set fra mergeldyngen

Mon der ender med en sammen groede sumpe, her langs Kongerslev vejen
Vildmose centret i baggrunden

Svanerne nyder det da !.

Møllesøvej

Møllesøvej 9 Matr. 2al

Bygget 1953
Af Kristian og Krista Abildgård
De fik 2 børn

Solgte Ejendommen 1967. Til Bøggild Pedersen og Ellen Margrethe der kom fra Lillevorde og havde den til 1994 hvorefter de flyttede til Dokkedalvej 13 Mou
De har to børn Kim og Anette.
Solgt 1994 til Bent Clausen der kom fra Hirtshals kanten og Kolding.

Møllesøvej 11 Matr. 1 dx

Bygget 1955

Af Egon Olesen og Elna

Egon var fra Ø Hornum og Elna fra Brabrand ved Århus

De har 3 børn Vibeke, Jens og Marianne, Elna bor der stadig i skrivende stund 2013 Egon døde 1981

Elna døde 9-10-2014 en af de sidste nybyggere Elna boede på ejendommen til sin død

Jorden er lejet ud til Peter Skødstrup Larsen Møllesøvej 22. Peter Skødstrup Larsen købte senere jorden

Ejedommen er den eneste i mosen hvor også stalden blev bygget i røde sten Der var afsat hvor mange Kvart meter der måtte bruges til beboelse, her har de gjort stuehuset lidt bredere og så lidt kortere så blev der plads til den lille tilbygning vi ser på billedet for øvrigt den eneste ejendom der havde dette.

Sporene i nederste hjørne er mergelsporene, der blev kørt mergel på mosen for at denne kunne dyrkes.

Bilen og motor syklen er gæster. Motor soklen er en Nimbus

Billet er privat foto, de købte aldrig et luftfoto af gården

Møllesøvej 13 "Søgård" Matr.1de

Bygget 1953

Af Thorvald Rasmussen og Ellen. Thorvald var fra Dokkedal (præstegården) Ellen var fra Sjælland
De havde en dreng Tage. Der I dag (2013) har et firma der hedder Rasbuusen Vestermarksvej 2. 9000 Aalborg
Derefter boede Per og Ellis Hansen
Der efter boede der et par mennesker der hed Anette og Jan
Solgt igen 1999 til Hans og Helle Olsen der kom fra Mou.
Torvald og Ellen er begravet Dokkedal kirke på de ukendtes, (Oplysninger fra sønnen , Tage som ikke kan huske hvornår Thorvald og Ellen solgte ejendommen

Møllesøvej 15 "Moselund" Matr. 1 dd

Bygget 1953

Af Jens Dinesen Kjeldsen fra Mou og Sinne. fra Skellet ved Mou. Ejendommen var på 38 tdr.
Jens var søn af Jordmoderen I Mou. De har 2 børn Ella og Ib
De boede der til 1992 Hvor efter de flyttede til Toften 46 Mou.

Derefter blev ejendommen handlet 4 gange det første boede der i 3 år og blev skilt. 2 par 3 år og blev skilt. 3. par 3 år og blev skilt.
2000 blev den købt af Kai Olsen og Bodil Hansen der begge kom fra Fræer ved Skørping

Møllesøvej 15 Billedet er fra senere da vi ser træerne er ved at vokse op.
Her ser vi hønse huset, som var nybyggernes første bolig medens de byggede resten af gården
Således så de fleste ejendomme ud, der var et par tegningerne, dette her hvor stalden med 2 rækker køer og 1 række med svinestier og lade er et og så den hvor laden var bygget til kostalden i en vinkel hvor der var en række køer og 1 række svine stier
beboelsen var stort set den samme blot med nogle enkelte undtagelse

Sinne og Jens Kjeldsen

Møllesøvej 17

Bygget 1953 Matr. 1 dc

.

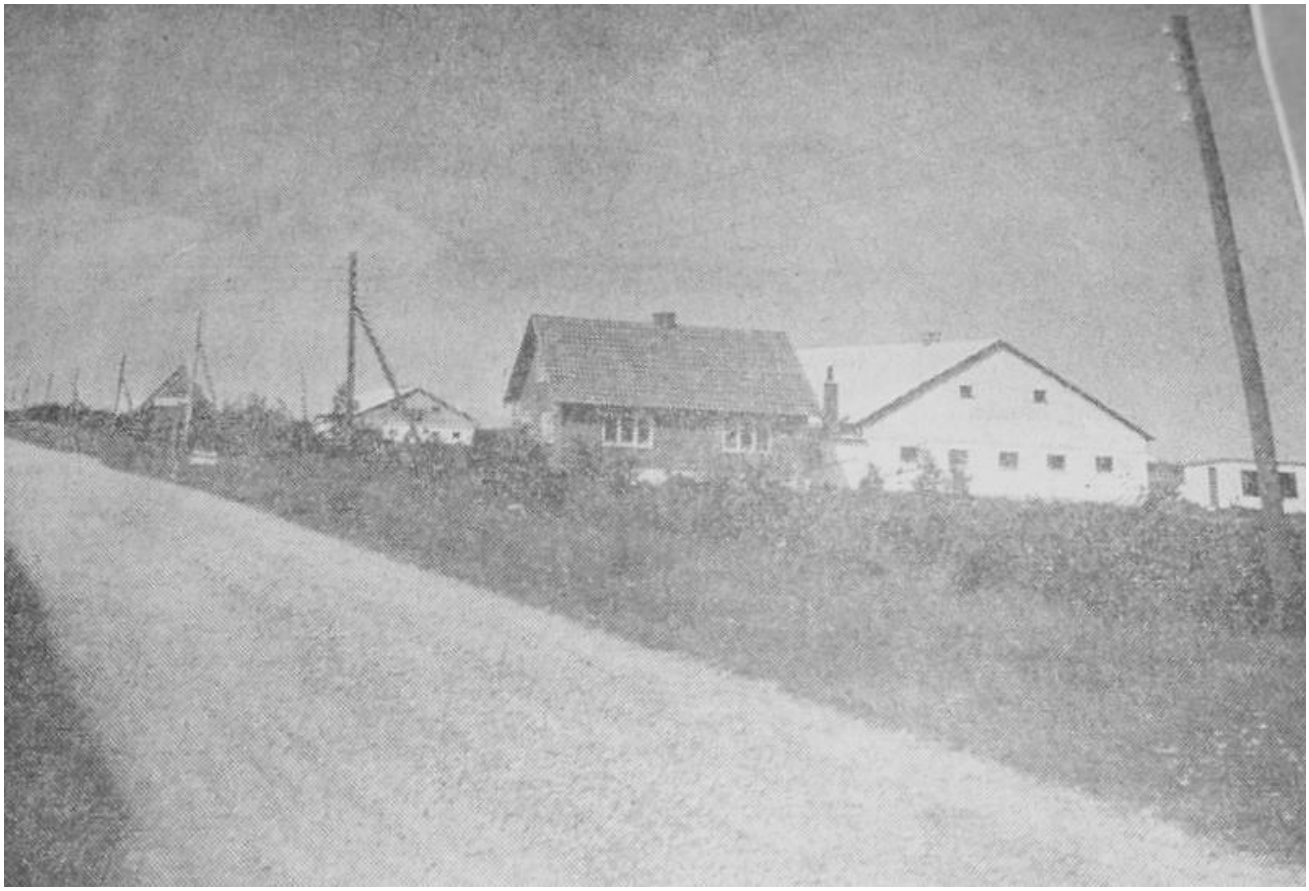

Billedet er fra et avisudklip

Af Jens og Jane Vestergård Solgte tom 1961 til Harry og Stacia Kristensen
De har 9 børn. Poul, Irene, Henning, Jan, Jørgen, Janne, Arne, , Erik, og Ingeborg.
Jan og Jørgen er tvillinger.
Harry kom fra Gudumholm. Stacia der født i Danmark, hendes mor var fra Polen og hendes far fra Rusland.
Harry døde 1988. Stacia 1994. Stacia solgte ejendommen og købte hus på Remissevej i Dokkedal sammen med sønnen Erik
Solgte Ejendommen 1988 Til Åge Christensen Møllesøvej 19 Senere overtog Åges søn Kim Hjort Christensen Ejendommen
Der var det at, nogle kom i Vildmosen og spurgte hvor Harry boede, det var der ingen der vidste, men nævnte vi Stacia så var der ingen tvivl

Møllesøvej 16

Ombygget ca. 1952-53

Beboelsen var oprigtig bygget som drift leder bolig. Derefter som værelser til mange af de arbejder der arbejde i mosen ved fremstilling af tørv til Cementfabrikken i Aalborg under krigen

Men efter krigen var holdt og der ikke var brug for tørv til cementen blev der bygget stald og lade og der blev lagt mose til under udstykningen af mosen. Så ejendommen kom til at stå som en af statsejendommene.

Den første ejendom på Møllesøvej der ligger efter skolen på vej ud i mosen.

I dag nedlagt og står som et fritidslandbrug

<u>Møllesøvej 18</u> Matr. 1 dy

Bygget 1955. Bygget af Charles og Dorris Thomsen.

Charles kom fra Aalborg og Doris Vesthimmerland
De har 4 børn Børge, Per, Ole og Elsebeth
Charles dør 1995 og Doris solgte ejendommen 2004 til Gitte Glinvad
Doris flytter til Gartnervænget 4 9293 Kongerslev

<u>Møllesøvej 19</u> Matr. 1db 1gy 1hp

Bygget 1953

Af Arne Holm Jensen og Kirsten De kom fra Dronninglund de havde ingen børn
Holm døde marts 2014

Solgt til Åge og Tove Christensen 1966 Åge og Tove kom fra Helberskov ved Als.
De har 3 børn Kim. Bo og Lis

Åge

Tove

Kim .søn af Åge og Tove overtog hjemmet Møllesøvej 19

Åge og Tove flyttede til Birkesøvej 5. 2003

Møllesøvej 20. Matr. 1pæ 1ff 1gc 1hl
Bygget 1955

Af Niels Jensen og Marianne. De flyttede og ejendommen blev 1973 købt af Hans Peter Hansen der var fra Lyngdalsgård Nr. Kongerslev og Lis der var datter af Møllesøvej 30. De solgte stuehuset fra til Kirsten og Jørn????? og flyttede over i nr. 22.
Hans Peter er Kreatur passer i statens, nu Åge Jensens fonde, fenner i Vildmosen og på strand engen mellem Dokkedal og Hurup hvor der blev indsat vildokser og vildheste
De solgte Ejendommene 1976 til Peter og Mogens Skjødstrup Larsen der var brødre og kom fra V. Hjermitslev.. Mogens var så vidt vides ungkarl på daværende tid
Mogens flytter senere til hjemmet for at overtage sit hjem da faderen var død.
Hans Peter og Lis solgte begge Ejendommene 1976 til
Peter og Mogens Skjødstrup Larsen der var brødre og kom fra V Hjermitslev
Hans Peter og Lis Flyttede til Dokkedal lidt senere til Kærvejen 27a Kærsholm 9280 Storvorde.
Hans Peter er stadig 2013 kreatur passer i Vildmosen Nu er det ikke længere statens fenner men under Åge Jensens fonde. Lis havde i flere år i Kærsholm børn i pleje.

Møllesøvej 22 . Matr. 1dæ 1ff 1gc 1hl
Bygget 1955

Af Jens Møller Jensen og Lilian. Der var bror til Arne Holm Jensen Møllesøvej 19.
Solgte den til Skov. Hvad Skov hed mere ved jeg ikke ,for daglig blev han aldrig kaldt andet end Skov så vidste alle hvem det var.
Skov der var ungkarl solgte den 1972 til Hans Peter Hansen og Lis. De solgte 1976 til Mogens Larsen Han var bror til Peter i nr. 20. Brødrene købte sammen 20 og 22
Deres far døde og Mogens flyttede hjem til V. Hjermitslev og overtog hjemmet I 1985
Peter og Else flyttede over i nr. 22 hvor de byggede et nyt stuehus 1989-90

De har Børnene Thomas, Rasmus, Steffen og Majbritt
De driver I dag ejendommen med 180 økologiske malkekøer plus en spagnum produktion

Møllesøvej 24 Matr. 1dø
Bygget 1955

Af Henry Knudsen ungkarl Han blev kaldt Smed Henry Den blev solgt til Hardy og Grethe Nielsen der kom fra Storvorde
de har 3 børn Marianne, Mikael og Flemming de solgte den 1972 til Svend Erik Jensen og Eva der har 2 børn Jørn og Susanne. De solgte ejendommen 1985 til Pinstrups mosebrug, og den har siden stået tom. Svend Erik Jensen kørte i flere år taxa.
Svend Erik Jensen og Eva flyttede til Teglgården i Dokkedal den 1 Maj 1985

Martha Rasmussen som boede hos dem i mange år flyttede med til Teglgården den 1 Maj 1985
Martha købte senere Kystvej 212 af Henry og Gerda Pedersen

Ejendommen (bygningerne) blev 2013 købt af Peter Skrødstrup Larsen Møllesøvej 22.

Møllesøvej 26 . " Pilegården " Matr. 12d 1dm 1eg 1fc 25f

Bygget 1957

Bygget af Åge Kristensen og Birgit Tinglev Kristensen hun var fra Ribe hvor hendes far var maler. Åge var en af de 4 brødre fra Terndrup hede. Boede hos sin bror Eigil på Møllesøvej 34 medens han byggede, derfor var det ikke nødvendig at bygge hønsehuset. De har 4 børn Hans, Jens. Per og Jan. Solgte ejendommen 1972 til Anton Østergård fra Gudum som solgte den videre nogle år efter til Pinstrups mosebrug

Birgit og Åge

Hans, Jan, Per Jens

Åge og Birgit flyttede til Mejsevej.9 Terndrup. Åge fik arbejde på DLG Kongerslev og senere galvanisering i Terndrup

Hej Birthe Tak for materialet vedrørende lille vildmose, jeg kan oplyse at Møllesøvej 26 blev af Åge Christensen solgt til Anton Østergård som begyndte på sphagnumindvinding som så solgte til Per Otte som så gik fallit og herefter købte Pindstrup Mosebrug ejendommen og gjorde sphagnumindvindingen færdig, udhusene brændte i 1992 og der blev opført en ny hal, ejendommen bruges i dag som maskinhus for den rest sphagnum Pindstrup har tilbage i Lillevildmose, der er ca. 45 ha til Møllesøvej 26, stuehuset er som det altid har været. Møllesøvej 28 Villy Christensen ophørte med at drive landbrug i 1988 og lejede jorden ud til Pindstrup som afgravede jorden i klyner da det var tilendebragt solgte Villy ejendommen til Peter Larsen som nu driver det som økologisk landbrug. Villy, Åge og Ejgild + et par af sønnerne arbejdede i en del hos Pindstrup Mosebrug

Claus Jensen Produktionsleder Pindstrup Mosebrug

Møllesøvej 28 "Nordgården" Matr. 1 eh 1ei

Bygget 1958-59 Af Villy Kristensen

Der byggede som ungkarl og er en af de 4 brødre fra Terndrup hede. Men blev gift 1961 med fra Snæbum Hilda døde 1991. Villy 2008 De har 5 børn Gert, Bjarne, Lilly, Konny og Eva.
Villy lejede mosen ud til Pinstrups mosebrug 1985 og solgte Ejendommen til 2000 til Peter Larsen Møllesøvej 22. og flyttede derefter til Mou
Villy var ungkarl da han byggede og boede over hos sin bror Åge Møllesøvej 26.
"Pilegården" 1958 byggede han stald og lade og 1959 stuehuset
Da Villy kunne bo hos sin bror var det ikke nødvendig at bygge et hønsehus som alle de andre nybygger gjorde, for at bo der medens Ejendommen blev bygget- Villy flyttede til Junoparken Mou efter at solgte gården 2000 til Peter Larsen blev opbygget

Møllsøvej 28

De 6 brødre fra Terndrup Hede hvoraf de 4 byggede i Vildmosen: Fra venstre Egon. Arne.
Ernst Birkesøvej 5. Eigil Møllesøvej 34 Villy Møllesøvej 28. Aage Møllesøvej 26.
Deres mor Mathilde i anledning af hendes 80 års fødselsdag på Terndrup kro 1982.

Møllesøvej 30. Matr. 1ea

Bygget 1955 på 30 tdr.

Af Poul Lauritsen og Else. de fra flyttede, og ejendommen stod tom et år
i 1964 overtog Karl Hansen og Else Ejendommen
De havde børnene Lis, Inger, Anni, Oda, Jonna, Anette og Jørn
Sønnen Jørn overtog hjemmet 1987 men solgte den1990 til Kristine og Jesper Tonnisen han døde ung fra kone og 2 små børn. Kristine blev gift (?) igen med Peter Kvist der driver en forrentning med sand og grus de har så vist vides 2 børn sammen

Karl og Else Hansen flyttede til Møllesøvej 4 Dokkedal. Karl døde 1992

<u>Møllesøvej 32</u>. Matr. 1 eb

Bygget 1955

Bygget af Anker og Grethe Jensen.

Anker død 1992 Grethe 1991 Dokkedal kirke.

Anker var fra Sdr Kongerslev. Grethe var fra "Ryttergården" Graverhusene ved Solbjerg.

De har 5 børn Mitcy, Tommy, Laurids, Joan. og Klaus.

Købt som dødsbo 1993 Af Peter Thorup og Tinna Knudsen. Peter kom fra Århus og Tinna fra Aalborg

De har 3 børn Nanna, Simon og Jacob Peter er i dag ved Codan forsikringer

Grethe og Anker Jensen

Møllesøve j 32 nybygget

Anker og Grethe Jensen i en stille stund

Maskinparken på Møllesøvej 32

En . Gylner Disel, Den kan køre hvor mor Ikke kan træde sagde Anker- Mosen var blød.

Da de byggede ejendommen måtte de flytte den et stykke da de gravede ned i en gammel boplads med ris brønd og masse af potteskår.

<u>Møllesøvej 34 "Nygård".</u> Matr. 1 ec
Bygget 1955

Af Eigil Kristensen der var en af de 4 brødre fra Terndrup Hede, Ungkarl.
Solgte Ejendommen 1985 til Pinstrups mosebrug
Eigil flyttede til Kystvejen 149 Dokkedal.

Her var der også potteskår men historisk museum havde ikke tid til at tage sig af det så de ligger der stadig, især hvor Eigil byggede sine siloer. Eigil fortalte han havde bevaret nogle potter, Hvor de er nu ved jeg ikke.

Det var dette år Pinstrup mosebrug købte flere ejendomme i vildmosen for at de kunne udvide deres spagnum portion. De købte mosen fra Møllesøvej 30. 32, 34 .36 der var cirka 4 tdr. land mark til disse ejendomme det var Pinstrup ikke interessere i og solgte alle 4 marker til Peter Skødstrup Larsen Møllesøvej 22.
Der var kun 2 ejendomme hvor Pinstrup købte hele ejendommen Møllesøvej 34 og 24 de andre ejendomme købte de blot mosen af
Da Eigil flyttede blev bygningerne lejet ud til flere og siden solgt til Rysgård ????

Møllesøvej 36. Matr. 1 ed

Bygget 1955

Af Aksel og Inger Jakobsen der kom fra Fjellerad

De havde børnene Poul Erik, Kamma Jytte, Mona .

Den stod tom i et par år indtil Arne Levisen og Doris købte den i 1963 og havde den til 1986. Da de solgte den til Peter Løth Nielsen.
Hvor efter de flyttede til Snebærvej 12 Mou. Hvor de begge var fra,
De har 3 børn Gurli, Birgit og Hanne.
Arne Levisen var i flere år opsynsmand ved statens fenner i Vildmosen, så efter dyrene og talte dem der var på fællesgræsning og gav besked til ejeren hvis et dyr var sygt

Møllesøvej

Her ser vi rigtig hvor bart det var da de opdyrkede og bebyggede Lille Vildmose 1952 til 1958

Møllesøvej set fra mosen mod Dokkedal i baggrunden.

Møllesøvej Nr. 18 Bygget 1955 af Charles og Dorris Thomsen Den sidste mod Dokkedal
Møllesøvej Nr. 20 Bygget 1955 af Niels og Marianne Jensen
Møllesøvej Nr. 22 Bygget 1955 af Jens Møller og Lilian Jensen
Møllesøvej Nr. 24 Bygget 1955 af Henry Knudsen ungkarl i dag ruin
Møllesøvej Nr. 30 Bygget 1955 af Poul og Else Lauritsen
Møllesøvej Nr. 32 Bygget 1955 af Anker og Grethe Jensen Den nærmeste i billedet

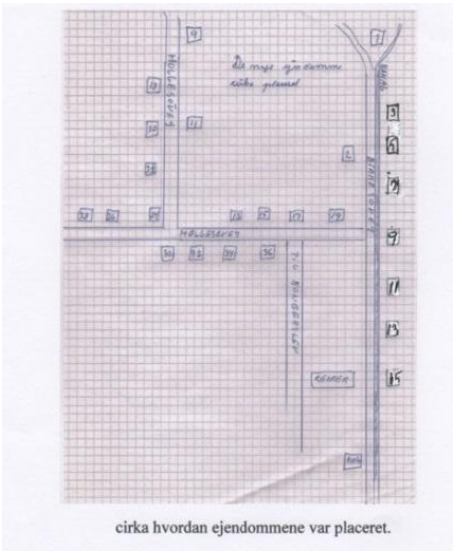

cirka hvordan ejendommene var placeret.

Jeg har forsøgt at tejne hvor Ejendommene ca var plaseret

Billedet er et avisudklip fra Aalborg dyrskue 1969

Tilsendt af Nina Kristensen. Førhen Birkesøvej 5

Er der mon gevinst? — Mor, maa jeg faa vore lodder, sagde Marianne og Vibeke Olsen (til venstre) til fru Elna Olsen (siddende), Dokkedal. Derefter staar fra venstre fru Grete Jensen, Egon Olsen, Arne Levisen, Birgitte Larsen og Erik Larsen med Anette paa armen, alle fra Dokkedal. Mens det regnede paa dyrskuepladsen fredag morgen og formiddag, søgte mange af dyrskuegæsterne ind under den skærmende teltdug i staldene. 1969

Marianne og Vibeke Olsen børn fra Møllesøvej 11 de var med i landsby ungdom og havde hvert år kalve med på dyrskuet. Vognmanden. Torkild fra Dokkedal kørte kalvene derud. Her i teltet måtte børnene sove sammen med deres dyr

Fra venstre Marianne og Vibeke Olsen Møllesøvej 11. Siddende Elna Olsen Møllesøvej 11.

Grethe Jensen Møllesøvej 32. Egon Olsen Møllesøvej 11. Arne Levisen Møllesøvej 36.

Birgitte Larsen og Erik Larsen med Anette på Armen Birkesøvej 11

Dette Dyrskue blev set hen til som sommerens udflugt for os alle i Vildmosen

Udstykningskort over Statens Jordlovsudvalg Areal i Lille Vildmose

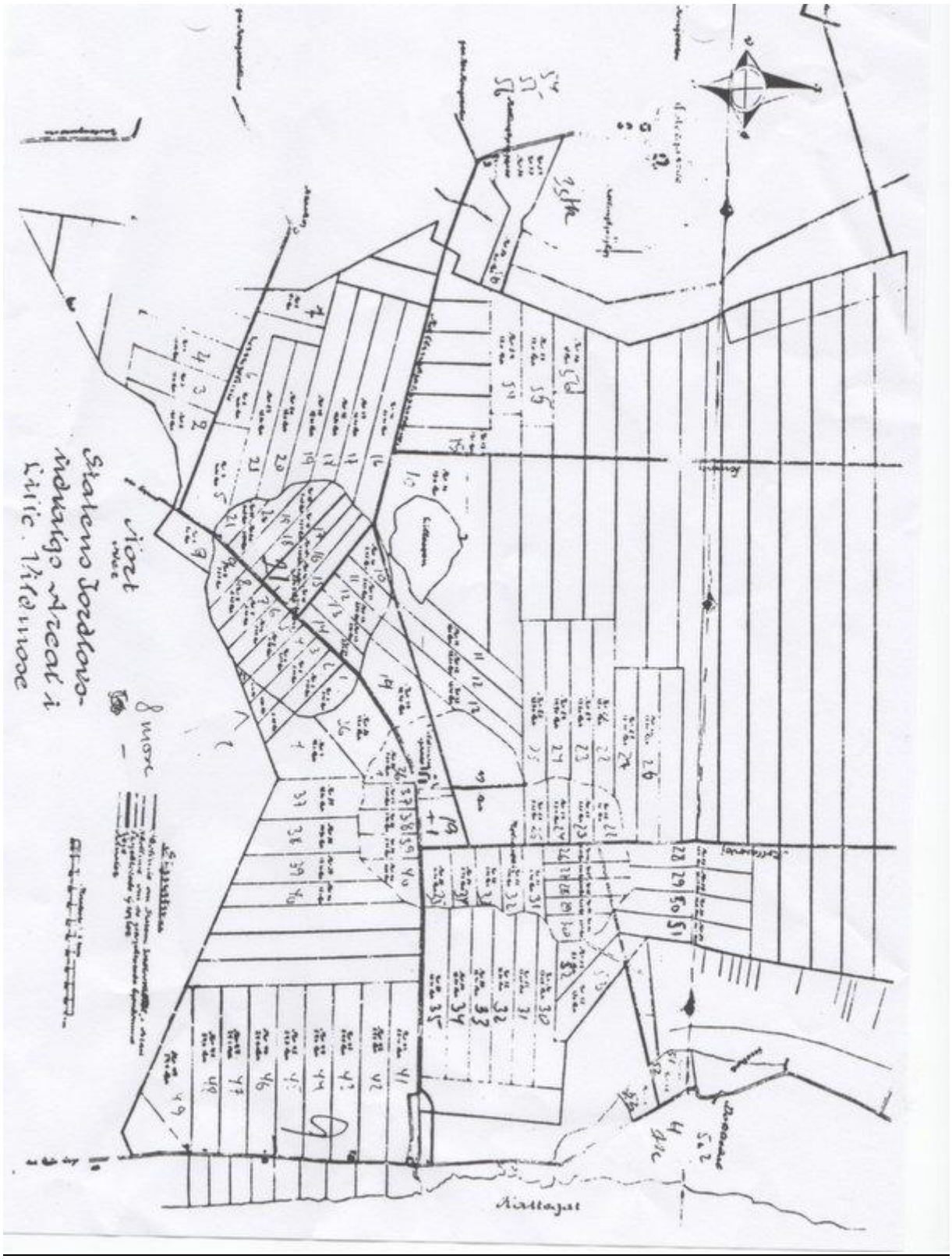

STATENS JORDLOVSUDVALGS
UDSTYKNINGSPROTOKOL
(VEDRØRENDE JORD I OFFENTLIG EJE)

År 1926 den 27. oktober afholdtes der udstykningsmode

på ~~den staten tilhørende jord~~ Park Hotel i Aalborg vedrørende den staten tilhørende jord i Lille Vildmose i Aalborg amtsrådskreds.

Til stede var:

Som repræsentant for jordlovsudvalget: formanden for samme, S.C. Nielsen-Aar.

Som repræsentant for husmandsbrugskommissionen: Martin Kjelsen

Landinspektør: K. Hjarnkjær (Adr.) Kystorv 9, Aalborg.

Yderligere: Inspektør Joh. Knudsen og formand Ejnar Rosendahl.

Statens arealer opdeles i lodder med fortløbende numre. Arealer, som staten under udstykningsmodet erhverver ved mageskifte, får selvstændige højere numre. Dersom et af staten ved mageskifte erhvervet areal skal deles ved statens afhændelse, får det straks ved erhvervelsen flere lodnumre.

En lod, som staten afhænder ved mageskifte, anføres på sædvanlig måde under rubrikkerne 1–7 (i rubrik 2 benævnes den „mageskiftelod").

Den lod, som staten erhverver ved mageskiftet, anføres ved statens erhvervelse under rubrik 6 som udgørende mageskiftevederlaget eller en del af dette og ved statens afhændelse under rubrikkerne 1–7 (i rubrik 2 benævnes den efter sin fremtidige anvendelse, f. eks. „tillægsareal").

Følgende forslag til udstykning vedtoges:

Statens arealer opdeles i lodderne nr.7 til 70+4 nye lodder)heri ikke medregnet restparcellen (ubebygget og uden lod nr.)

Ved mageskifte erhverver staten lodderne nr.: ingen.

Det vedtoges at lade udstykke 3 nye brug beliggende langs Mellesøvejen og Muldbjergvejen og et nyt brug beliggende langs Kanalvejen og Ørkesøen.
De to sydligste brug langs Mellesøvejen (øst for samme) bestaar alene af kultiveret højmoseareal.
Det nordligste brug langs Mellesøvejen bestaar af to lodstykker, nemlig 1 lodstykke øst for Mellesøvejen og syd for Muldbjergvejen bestaaende a. kultiveret højmoseareal og 1 lodstykke nord for Muldbjergvejen, endnu ikke fræskkultiveret.
Køberen til denne lod skal have brugsret til halvdelen af lod nr.50,der bestaar af kultiveret højmoseareal,indtil ovennævnte lodstykke er færdigleveret.
Brugt ved Kanalvejen bestaar dels af mineraljord og dels af kultiveret højmoseareal.
De 4 nye brug indgaar som interessenter i jordlovsudvalgets forpligtelser vedr.vandledninger og strømforsyningen. Tilslutningen til vandledninger og strømforsyningen betales af de 4 parcelliister alene.
Loddernes pris fastsat som jordrente-ydelse.
For det tilfælde at en af parcelkøberne forlanger at overtage parcellen med fuld købesum,fastsattes denne til 22.000 kr., heraf 4.000 kr.som kejsågiver og privat landevej.
Der kan eventuelt pålægges lodkøberne bidrag til vedligeholdelse af privat vej. St.t. 15-105 131,133.

Vend på bagsiden.

000 4 / 11-1925 / 3000

STATENS JORDLOVSUDVALG's kontor

København K., den 27.februar 1951.

V./*jr. nr.* 981
Bedes anført i svarskrivelsen.

Holbergsgade 25
Tlf. Byen 8690
HG/TV

Statens jordlovsudvalg,

vildmosetilsynet, pr. T y l s t r u p .

Under dags dato har statens jordlovsudvalg tilskrevet M.Kjeldsen formand for husmandsbrugskommissionen for Ålborg amtsrådskreds således:

"Lodderne nr. 6 - 11 af Lille vildmose i Ålborg amtsrådskreds kan nu overdrages til de på vedlagte fortegnelse opførte ansøgere.

Enhver af de nævnte ansøgere har fra jordlovsudvalget fået tilsendt meddelelse herom og har afgivet erklæring om at ville overtage en lod.

Fordelingsmødet, der ledes af formanden for statens jordlovsudvalg, og ved hvilket et medlem af husmandsbrugskommissionen bør være til stede, er fastsat til mandag den 5.marts 1951 kl. 9 på vildmosegården.

Man skal derhos anmode Dem om at tilsige samtlige formævnte ansøgere til mødet ved anbefalet brev med mindst 4 dages varsel (blanketter til brug ved disse tilsigelser vedlægges).

Når lodderne er påvist i marken, foretager formanden for jordlovsudvalget fordelingen af disse, eventuelt efter lodtrækning imellem ansøgerne. Formanden medbringer til mødet blanketter til slutsedler in duplo, således at disse dokumenter kan blive underskrevet på stedet, samt det fornødne antal " Beskrivelse og overenskomst" med følgeskrivelse til udlevering til køberne af lodder til oprettelse af selvstændige brug.

1 kort over de omhandlede lodder vedlægges til opbevaring i kommissionen."

Hvilket herved meddeles.

2o. februar 1958.

JK/HH.

Statens Jordl vsudvalg,
København.

Med tilbagesendelse af hoslagte sag, 15-1o5-26 31, skal tilsynet meddele:

Det omhandlede vejstykke, strækkende sig fra Broen, der er fælles for Mejr Nielsen og Ernst Kristensen, og til Ernst Kristensens bygninger, udgør ca. 17o m. E. Kristensen har kørt meget fyld på vejen, så den er hævet ikke så lidt over jordsmonnet, men desuagtet må den nærmest karakteriseres som ufarbar om vinteren i tøvejr. For ikke så længe siden var en lastbil hos Kristensen for at afhente slagterisvin. Det varede længe, inden bilen igen nåede broen.

Der er stor sandsynlighed for, at vejen kunne bringes i orden ved efter fornøden behandling af vejbanen at tilføres et lag uharpet ral. En tre meter bred belægning i et 25 cm tykt lag vil kræve ca. 13o m^3 af dette materiale. Man regner med, at een m^3 leveret på vejen vil koste 1o-12 kr.

Ernst Kristensen tænker også på den mulighed at bygge en bro over kanalen udfor ejendommen. Han slap derved for vedligeholdelsen af vejstykket, og transporten af mælken, der skal leveres på Kanalvejen, blev meget kortere. Men en sådan bro vil blive så dyr, at det vist ikke er at tænke på.

Ernst Kristensen vil være meget taknemlig, om der kan ydes ham et tilskud til vejens istandsættelse.

Det bemærkes, at omhandlede vejstykke udgør en del af den udlagte adgangsvej til det Vildmosegård tilhørende areal syd for Ernst Kristensens jord.

Et rids visende vejens forløb er vedlagt.

For Vildmosetilsynet

STATENS JORDLOVSUDVALG's kontor

København K., den 27.februar 1951.

Holbergsgade 25
Tlf. Byen 8690
HG/TV

V./*Jr. nr.* 981
Bedes anført i svarskrivelsen.

Statens jordlovsudvalg,

vildmosetilsynet, pr. T y l s t r u p .

Under dags dato har statens jordlovsudvalg tilskrevet M.Kjeldsen formand for husmandsbrugskommissionen for Ålborg amtsrådskreds således:

"Lodderne nr. 6 - 11 af Lille vildmose i Ålborg amtsrådskreds kan nu overdrages til de på vedlagte fortegnelse opførte ansøgere.

Enhver af de nævnte ansøgere har fra jordlovsudvalget fået tilsendt meddelelse herom og har afgivet erklæring om at ville overtage en lod.

Fordelingsmødet, der ledes af formanden for statens jordlovsudvalg, og ved hvilket et medlem af husmandsbrugskommissionen bør være til stede, er fastsat til mandag den 5.marts 1951 kl. 9 på vildmosegården.

Man skal derhos anmode Dem om at tilsige samtlige fornævnte ansøgere til mødet ved anbefalet brev med mindst 4 dages varsel (blanketter til brug ved disse tilsigelser vedlægges).

Når lodderne er påvist i marken, foretager formanden for jordlovsudvalget fordelingen af disse, eventuelt efter lodtrækning imellem ansøgerne. Formanden medbringer til mødet blanketter til slutsedler in duplo, således at disse dokumenter kan blive underskrevet på stedet, samt det fornødne antal " Beskrivelse og overenskomst" med følgeskrivelse til udlevering til køberne af lodder til oprettelse af selvstændige brug.

1 kort over de omhandlede lodder vedlægges til opbevaring i kommissionen."

Hvilket herved meddeles.

Tre unge handelsfolk fra vildmosen

Det var småt med lommepenge, så Susanne Frederiksen fra Birkesøvej 3 havde 2 af hendes fætre fra Vodskov på sommer ferie. Tommy Skov Laursen til venstre. Susanne fra Birkesøvej og Jan Skov Laursen. De flette måtter af høstbindegarn og satte sig op på Birkesøvej med salg for øjet, der var ikke store salg, Folk nøjes med at vinke.

Mel: Blæsten går frisk over Limfjordens vande.

Luften er høj over Vildmosens vidder,
udsynet herligt fra Mulbjergs top,
gæssene skræppen og fuglene kvidder,
hører vi når vi står tidligt op,
og ørnen flyver med store sving,
og tager en skarv, let som ingenting.

Sommeren igennem går kvier og gumler,
æder sig fede i mosens græs,
og i det fjerne maskinerne rumler,
klyner der skæres i store læs,
og svaner i flok kommer her på træk,
forinden de flyver langt bort og væk.

krondyr der græsser op Toftskovens fenner,
tit får besøg af vildsvin og ræv,
rådyr og harer er blandt deres venner,
kommer en krybskytte, får han tæv,
fra Kraglundsporten til Grevens slot,
har alle de vilde dyr det godt.

Høstmarkskoven i nord danner rammen,
om en flok krondyr og andet vildt,
ved foderpladsen søger de sammen,
maden serveres, det er da snildt,
men hvis en fremmed så dukker op,
tilbage til skoven i fuld galop.

Brande i Lille Vildmose 1972

Stiftstidende AALBORG

800 tønder land mose br

Med ryggen umiddelbart op mod Toft skov fik mandskab fra Falck i Terndrup, Hadsund og Aalborg samt mandskab fra CF-kolonnen i Thisted, militær fra Nr. Uttrup og lokale brandværn i går ved 16-tiden den voldsomme brand i Lille Vildmose under kontrol. Der var da brændt ca. 800 tønder land lyng og tørt græs med spredte buske.

Omkring 185 mand var sat ind på opgaven. Falck fra Terndrup, fra Hadsund og Aalborg havde omkring 30 mand ude, de lokale brandværn mødte med ca. 25, og desuden var der omkring 100 mand fra CF-kasernen i Thisted og ca. 30 værnepligtige fra Nr. Uttrup kaserne.

I nat har både Falcks redningsmandskab, CF-ere og det lokale brandværn holdt vagt.

Vand fra Kattegat

I de kommende dage bliver der et enormt efterslukningsarbejde, oplyser landpolitiassistent Østerbæk Nielsen, Gistrup.

Falck og CF-folkene vil i dag lægge rør og slanger ud i Kattegat et par kilometer fra brandstedet og pumpe vand ind til området, hvor ilden flere steder er trængt ned i mosejorden.

Toft skov tilhører godset Lindenborg i Himmerland. I forbindelse med flere tusind tønder land mose er skoven indrettet som vildtreservat, og her står bl. a. en af Nordeuropas største fritlevende kronvildtbestande, omkring 800 stk., samt en stor bestand af fritlevende vildsvin. Og dertil kommer, at reservatet er yngleplads for flere sjældne fuglearter.

Markbrand årsag

Ilden opstod efter halmafbrænding på et areal, der grænser umiddelbart op til Toft skov. Her havde gårdejer Ole Nielsen, Dokkedal, brændt halm af tirsdag. Onsdag morgen opdagede han, at ilden pløy var blusset op og var blevet kastet ind på lyngarealet af hvirvelvinde.

Ole Nielsen slog med det samme katastrofealarm og prøvede derefter selv at bekæmpe ilden. Men det var umuligt. Den blev næret af en kraftig brise.

Og inden redningsmandskabet nåede frem, havde ilden godt fat i det tørre græs og lyng og var godt på vej mod Toft skov.

For redningsmandskabet var det en svær opgave. Det kneb med at få de tunge slukningsartøjer ud til brandstedet, og der var intet vand på stedet.

Mosearealerne var svedet af helt op til Toft skov. Brandmandskabet stod i bogstavelligste forstand me blev standset. Til venstre på billedet ses en del af Toft skov, der er hjemsted for en af Nordeuropas vildsvin.

Luneborg kro

Kun 20 min. fra Aalborg

En kro for nutiden med idyl fra fortiden

hotel Luneborg Kro

TLF. 08-26 51 00

Aalborg Stiftstidende Torsdag 28. september 1972 2. SEKTION

27 september 1972

Toft skov er brandtruet

Toft skov i Lille Vildmose trues af brand. Ild fra halmafbrænding på et nærliggende areal har bredt sig til et lyngareal, der står i forbindelse med Toft skov, oplyser Falck i Terndrup.

Ilden blev opdaget i dag ved ti-tiden.

Toft skov tilhører godset Lindenborg, der har vildtreservat på flere tusind tønder land i forbindelse med skoven.

Kort før middag meldte Falck, at ilden med stor hast nærmer sig skoven. Der er intet vand på stedet, og redningsmandskabet kan foreløbig kun anvende branddaskere.

Redningsmandskab fra både Terndrup og Hadsund er sat ind på slukningsarbejdet, men det kniber med at komme ind til brandstedet på grund af tilkørselsforholdene.

d ryggen mod skoven, da ilden

største bestande af krondyr og

(Foto: Max Rene)

Ilden kunne kun bekæmpes med branddaskere.

En overgang stod ilden i en brænme på fem-seks kilometer uden om skoven.

Sort og trist

I dag ulmer ilden stadig i gamle tørvelejer og i mosejorden. Og efterslukningsarbejdet vil komme til at vare flere dage, oplyser Falck i Terndrup.

Heri deltager foruden Falck også CF-ere fra kasernen i Thisted.

Området ser nu sort og trist ud. Men skadernes omfang er begrænsede. Den afbrændte vækst vil næste forår vokse frisk og grøn op.

Ministre siger ja til fortsat ral

Landbrugsminister Ib Frederiksen og miljøminister Jens Kampmann har nu konfirmeret deres embedsmænds afgørelse i ral-sagen, hvorefter gravekontrakterne med staten langs den nordjyske vestkyst forlænges, indtil en overlandvæsenskommission har afgjort hele fredningsspørgsmålet.

Kystkommissionen for Nordjyllands amt fredede 11. september de privatejede arealer. Fredningen blev anket til overlandvæsenskommissionen med opsættende virkning for graveforbudet, således at raludvindingen venties at fortsætte i det mindste nok et år.

Ekspeditionssekretær i landbrugsministeriet, Chr. Jørgensen, erklærede dagen efter, at ministeriet ville forlænge gravekontrakterne på statens arealer, der som de eneste er undtaget fra fredningen.

Det er denne afgørelse, de to ministre gav officielt stempel på et møde i går.

sten-

Hustrudrab for nævninge i Aalborg i dag

Det nordjyske nævningeting indledte i formiddags sagsbehandlingen mod den 29-årige murersvend Niels Orla Jensen, Doense, der tiltales for i august sidste år at have dræbt sin tre år yngre hustru i Fragdrup mose ved Hobro.

Ægteparret, der var separeret, kørte med deres to børn på otte og tre år. Det var meningen, Niels Orla Jensen skulle køre til Doense, hvorefter hustruen og børnene skulle fortsætte til Hammerum, hvor de boede.

Ifølge anklageskriftet slog Niels Orla Jensen hustruen med en skovl og en sten i hovedet, efter at han først havde taget kvælertag på hende, da hun var ved at stige ud af bilen i mosen.

Efter ugerningen kørte faderen sine børn til sine forældres hjem, hvor han satte dem af i nærheden, så de selv kunne gå det sidste stykke. Niels Orla Jensens forsvar føres af landsretssagfører Per Gudme, Aalborg.

Mose-brand

På andet døgn slider Falck fra Terndrup og Mou brandvæsen med en mosebrand hos Poul Lund Pedersen, Dokkedal. Ca. 15 tønder land brænder, og manglen på vand gør, at slangerne må føres op til to kilometer. Falck har i dag bedt CF [illegible] om hjælp.

-nyere, billigere, bedre!

Selv prisen luner!

(08) 39 15 36

Brande i Lille Vildmose 1973

Højeste sluknings-beredskab i Nordjyl

Halmbrande l tændt moserr

19-9-1973

Det ulmer kraftigt i undergrunden i Lille Vildmose, og trods ihærdig indsats er det vanskeligt at kvæle

Snese af CF-værnepligtige, Falck-folk og adskillige frivillige kæmper i dag flere steder i Nordjylland mod store mosebrande, der i dagevis, nogle endda i ugevis, har truet smukke fredede naturområder, bl.a. Toft Skov i Østhimmerland.

— Situationen er værre nu, end for en måned siden, siger redningsinspektør Henning Christensen, Falck i Aalborg. Vi må regne med at skulle køre til disse mosebrande med mellemrum det næste par uger. 14 dages regn kan ikke slukke dem, kun sne kan stoppe ilden. Derfor må vi bede om, at der ikke fortsat brændes halm i eller ved moser. Den kan samles og brændes et andet sted, henstiller Henning Christensen.

Falck-stationerne er så belastede af mosebrandene, at man ikke længere tør afse et større mandskab for ikke at svække beredskabet over for brande i byområder eller på landejendomme.

Falck stærkt overbelastet

Med slækningen af forbudet mod halmafbrænding er der pånу risiko for ukontrollable markbrande, og Falck vil have sikkerhed for at kunne sætte ind ved alvorligere brande. Derfor er CF-kolonnen i Thisted blevet anmodet om assistance, og mandskab herfra er i første omgang sat ind mod langvarige og omfattende mosebrande i Lille Vildmose i Østhimmerland og Store Vildmose i Vendsyssel. Begge steder kan brandene blive en trussel for fredede naturområder.

I Lille Vildmose er der således brand nær Lindenborg Gods' dyrehave Toft Skov i mosearealer inden for området Dokkedal-Kongstedlund. Smidie og Komdrup. Foruden CF-støtte har Falck, Terndrup, fået støtte i form af ekstra materiel fra Falck-stationen i Aalborg.

I Store Vildmose er folk og materiel fra CF-kolonnen sat ind mod en brand i Lundergaard Mose ved Kaas Briketfabrik — direkte foranlediget af en markbrand, som bredte sig til mosen. CF-kolonnen har sendt 20 værnepligtige plus to befalingsmænd med fire slukningskøretøjer til Kaas-branden. Slukningen vanskeliggøres af, at der er langt til det nær-

land:

nar ne

lammerne. (Foto: Jens Morten)

meste vandløb, så der må lægges slanger ud over store afstande.

Også ved Try og Hjallerup

I Østvendsyssel kæmper brandmandskab fra Falck-stationen i Dronninglund med materiel bistand fra andre Falck-stationer i Vendsyssel mod brand i et større mosareal mellem Try, Hjallerup og Ørum. Her er der et par kilometer til nærmeste vandløb.

Ved Løgstør er det kommunale brandvæsen sat ind mod en brand i Dalsgaard Mose ved Ranum, og man har de seneste dage tillige måttet bekæmpe mosebranden i Hemdrup og Aale.

Mosebrandene er uhyre vanskelige at bekæmpe, fordi ilden ulmer langt ned i de me-

(Fortsættes side 2)

Halmbrande forsat

♠ Brand i moserne

(Fortsat fra forsiden)

tertykke tørvelag og skjult kan arbejde sig videre og bryde kraftigt frem igen måske dage eller uger efter, at der er gennemført et større, tilsyneladende effektivt slukningsarbejde.

Gennem det sidste par uger har Falck i Aalborg således måttet køre adskillige gange til brand i det samme moseareal i Nørhalne Mose.

Politi-kontrol med markbrande

Siden bestemmelserne om halmafbrænding blev lempet, har vi udstedt flere hundrede tilladelser og hver gang sagt, at der ikke måtte brændes af, hvor der er tørvejord. Ligeledes har patruljer kontrolleret forholdene, hvor man er kommet forbi afbrænding, men vi har ingen rapporter om landmænd, der har overtrådt forbudet mod afbrænding, hvor der er tørvejord, siger politiassistent G. Knudsen, Løgstør.

— Vi har ikke haft anmeldelser om markbrande, siden forbudet mod halmafbrænding blev lempet, oplyser kriminalassistent K. F. V. Pedersen, Brønderslev.

Mens forbudet var gældende, optog Brønderslev politi kun to rapporter om ulovlige halmafbrændinger.

Hjørring politi har heller ikke haft vanskeligheder siden forbudets ophævelse.

— Det skyldes nok, at en stor del af halmen allerede var brændt af på det tidspunkt, siger politibetjent Herluf Kirkegaard, Hjørring.

10 LØRDAG 12. JULI 1980 AaS

Natur-hjørnet

Stridens fugl i vildmosen

AF BERTEL HAVNGAARD

Flugtbillede af den store fugl

Ornitologen og fotografen Kæld Væver, Aalborg, tog billederne, vi bragte sidste lørdag af falken i Lille Vildmose. De var taget 11.6.

Falken i mosen er en slagfalk

En stor og sjælden falk i Lille Vildmose, antaget for at være en nordisk jagtfalk, har opholdt sig i moseområdet nu i mange uger og er af ornitologer bestemt til at være en såkaldt slagfalk, en sydlig og altså geografisk art af jagtfalken.

Mysteriet om dens herkomst er herved kun forøget, eftersom disse stepperovfugle lever i Mellem- og Sydeuropa, og endnu mere spændende bliver historien i falkoneren og forfatteren Frank Wenzels øjne derved, at den iturevne falkonerline, fuglen flyver med om venstre ben, er en så karakteristisk, flettet line med knude, at man næsten må tro, fuglen har fløjet den lange strækning fra et arabisk land.

Det forekommer ganske usandsynligt, siger Frank Wenzel til Aalborg Stiftstidende, at nogen falkoner på nordeuropæiske breddegrader eller uden for arabiske områder i det hele taget skulle beholde en sådan falkeline, hvis han var kommet i besiddelse af fuglen et sted i orienten.

Ingen europæiske falkonerer bruger disse bindinger, siger Wenzel, der er kendt for 20 års opdræt af rovfugle og for bøger om emnet, bl.a. »Europas Rovfugle«.

Han mener da også, det er en teoretisk mulighed, at slagfalken har fløjet hele strækningen fra et af de arabiske lande. Fuglens hjemlige områder er f.eks. Ungarn og Jugoslavien. Sorte glenter, som lejlighedsvis strejfer over Danmark, tilbagelægger tilsvarende strækninger.

Frank Wenzel mener, risikoen for falken i vildmosen er, at den en dag indfinder sig som hønsetyv e.l. ved en gård og bliver aflivet. I det lange løb må den sjældne fugl anses for at være i så stor fare, at det bedste nok ville være at indfange den og derefter lovformeligt fremlyse fuglen, også i de lande, den kan tænkes at komme fra.

Det er klart, ingen bare må tage fuglen, ligesom man ikke må fjerne eventuelle mærker, der kan identificere den og ejeren. Men slagfalken falder samtidig uden for Washingtonkonventionens bestemmelser om dyrebeskyttelse, ind- og udførsel.

Slagfalken er en smule mindre end jagtfalken og har en rødbrun rygfarve i modsætning til jagtfalkens mere gråblå tone Den, der har valgt at tilbringe sommeren i Lille Vildmose har netop dette kendetegn foruden bindingen, den flyver rundt med om det ene ben.

Natur-hjørnet

AF BERTEL HAVNGAARD

Denne Falk lå død

I laden på Birkesøvej 5

Der var for lidt strøm til ejendommene i Lille vildmose efterhånden der blev flere store maskiner på ejendommene

ONSDAG 20. OKTOBER 1982

I går var der tilskuere på. HEF's bestyrelse var i Dokkedal.

Foto: Per Kolind

Himmerlands el-forsyning går i jorden med 2000 km kabel

AALBORG: Med specialindkøbt udstyr er folk fra Himmerlands Elektricitets Forsyning i Aalborg gået i gang med at fjerne ca. 60.000 elmaster i Himmerland fra jordens overflade.

Masterne fjernes i den takt, de bliver overflødige, idet HEF udskifter luftledningerne med jordkabler.

Kabelarbejdet blev ifølge HEF's direktør Sv. Aa. Langhorn indledt omkring 1. juni. Og det skal fortsætte de næste 10 til 15 år.

Indtil nu har selskabet nedgravet ca. 40 kilometer kabel. Og HEF regner med, at der i alt skal nedgraves ca. 2000 kilometer kabel.

Arbejdet blev indledt på Aars-egnen. Nu er mandskab og materiel flyttet til Østhimmerland. I går blev der arbejdet mellem Mou og Dokkedal, og da havde mandskabet tilskuere på. HEF's bestyrelse drog i marken for at besigtige forholdene.

Direktør Langhorn:

– Det er et temmeligt kostbart projekt, vi er gået i gang med, idet det koster omkring 50.000 kroner at nedlægge en kilometer kabel. Blandt andet derfor må vi udføre arbejdet i løbet af en årrække.

Når HEF vil erstatte luftledningerne med jordkabler, skyldes det et ønske om at reducere udgifterne til vedligeholdelse af ledningsnettet. Derudover regner selskabet også med, at jordkablerne sikrer forbrugerne en mere stabil elforsyning.

– Endelig gennemfører vi også arbejdet for at kunne beskæftige vore medarbejdere. I disse tider er alt andet anlægsarbejde på grund af den økonomiske krise jo stort set gået i stå, siger Langhorn.

HEF har til kabelarbejdet indkøbt en avanceret maskine til 900.000 kroner. Den vibrerer kablerne ned i jorden, og når den har forladt et sted efter endt arbejde, kan man ikke se, den har været der. Den er meget skånsom mod naturen.

delfs

Vinteren nærmer sig og dermed tiden for VINTERDÆK

Vi fejrer vort 50 års jubilæum med på vore i forvejen billige priser at give

EKSTRA 50 kr.

+ også jubilæumstilbud PÅ FÆLGE OG STARTBATTERIER

PRISEKSEMPEL:
Str. 155 x 13 kr. 378,00
- EKSTRA jubi rabat kr. 50,00.
KUN kr. 328,00
(incl. moms, montering og afbalancering!)

ISPIGGE

Så ligger Himmerland elledningerne i jorden Efteråret I982.

Da det var helt galt i mosen startede de her

Starten gik Birkesøvej 3

Mosen brænder !!!

En beretning fortalt af. Christian Schou Mou til Moseblader Oktober 2016

Når orderne Mosen brænder lød, var det som regel nogle hårde dage i vente fpr brandfolk og frivillige brandværn og til tider CF, Det var en alvorlig ting, ikke minst set med datidens redskaber og kommunikationsmidler.

Vi er i årene sidst i halvtredserne og Christian gik i skole i Mou, men også han havde opgaver når alarmen lød.

Brandene opstod som regel som følger af grister fra de maskiner man brugte, men de store tørvestakker kunne også selvndtænde. Uforsigtig omgang med ild ved tobaksrygning- der var mange piberygere der slog deres piber ud uden at få gløderne rigtig slukket. Det fortælles også at hendsmidt flasker virkede som brandglas og dermed satt fut i den tørre tørvemuld.

Når der blev slået alarm gik alarmen via "Centralen" til politiet som varskode brandvæsnet . Christians far var brandfogde i Mou og dermed fik han førstehåndsinsigt . Brandfogden samlede det lokale brandværn og fik overblik over omfang og sted. Christians far var til daglig mejeribestyrer, men når der var brand blev det job skubbet til side. Brandfogden viste brandvæsnet heb til arnestedet og beskrev hvordan man kunne komme dertil.

Det lokale brandværn var gået i gang med at rulle slanger ud- ofte ved hjælp af heste.

Christian blev komanderet på nakken af cyklen og så stod han uden for med et gult flag og viste de erfølgende brandbile ud til brandsteder. Man skal huske på at den gang havde vejene ikke navne og de var i øvrigt alle grusveje. Man hentede vand i Bettesøen (Nu dansk Lillesø) og i de større grøfter, men man skulle hele tiden være opmærksom på at de ikke blev tømt så man fik mudder i pumperne. Til en af de virkelige store brand måtte man hente vand i Kattegat. Civilforsvaret rykkede også ud og lavde radiostationer- en 3-4- stykker som stod i kontakt med omverden. Cf stod også for bespisning af mandskabet, men intil de fik deres grej gjort klar spiste rigtige mange hos Christians mor.

Brandene var svære at styre- dels var de svære at slukke når de først havde fat i tørvejorden og dels spredte de sig med lynets hast via overfladebevoksning af tørt græs og lyng. En mosebrabd kunne i værste fald vare måneder før ilden bevægede sig ned i tørvelaget.

Det er lang tiden siden nu, så der sker nok ikke noget ved at afsløre at Christian havde et par "skulke- timer".
Ligesom han en gang kom alt for sent hjem- man trode faktisk han var forsvundet, men han havde et tilbud som man ikke kunne sige nej til.
Han havde nemelig fået lov til, af en af brandfolkene, at køre med i deres brandbil- jo.
Det var en stor dag.

Mosebrand set fra bakken i Gudumholm - høsten 1958. (billede venligst udlånt af Lokalhistorisk Arkiv, Sejflod)